Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2025)0091

Euroopa veemajanduse kriisivalmiduse strateegia

Euroopa Parlamendi 7. mai 2025. aasta resolutsioon Euroopa veemajanduse kriisivalmiduse strateegia kohta (2024/2104(INI))*

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 191,

– võttes arvesse 12. detsembril 2015. aastal Pariisis toimunud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärgul (COP21) vastu võetud kokkulepet (Pariisi kokkulepe),

– võttes arvesse ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja kestliku arengu eesmärke, pöörates erilist tähelepanu eesmärgile nr 6 puhta vee ja sanitaartingimuste kohta,

– võttes arvesse 2022. aasta detsembris vastu võetud Kunmingi-Montreali üleilmset elurikkuse raamistikku,

– võttes arvesse 22. mai 2001. aasta püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsiooni,

– võttes arvesse ettevaatusprintsiipi ja põhimõtteid, mille järgi tuleb võtta ennetusmeetmeid ja keskkonnakahjustus heastada eeskätt kahjustuse kohas, saastaja peab aga maksma, nagu on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 191 lõikes 2,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrust (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus)[1],

---

* Tehniline märkus: tegemist on vastuvõetud teksti parandatud versiooniga, kus resolutsiooni punktis 29 on ennistatud fookusgrupi nimi, mis jäi esitatud raportist välja tehnilise vea tõttu.

[1] ELT L 243, 9.7.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj.

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiivi 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik[2] (veepoliitika raamdirektiiv),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/118/EÜ, mis käsitleb põhjavee kaitset reostuse ja seisundi halvenemise eest[3] (põhjaveedirektiiv),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/105/EÜ, mis käsitleb keskkonnakvaliteedi standardeid veepoliitika valdkonnas ning millega muudetakse nõukogu direktiive 82/176/EMÜ, 83/513/EMÜ, 84/156/EMÜ, 84/491/EMÜ, 86/280/EMÜ ja tunnistatakse need seejärel kehtetuks ning muudetakse direktiivi 2000/60/EÜ[4] (keskkonnakvaliteedi standardite direktiiv),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta direktiivi 2007/60/EÜ üleujutusriski hindamise ja maandamise kohta[5],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta direktiivi (EL) 2020/2184 olmevee kvaliteedi kohta[6] (joogiveedirektiiv),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 2020. aasta määrust (EL) 2020/741, mis käsitleb vee taaskasutuse miinimumnõudeid[7] (vee taaskasutuse määrus),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta direktiivi 2008/56/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik (merestrateegia raamdirektiiv)[8],

---

2 EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj.
3 ELT L 372, 27.12.2006, lk 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/118/oj.
4 ELT L 348, 24.12.2008, lk 84, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/105/oj.
5 ELT L 288, 6.11.2007, lk 27, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2007/60/oj.
6 ELT L 435, 23.12.2020, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2020/2184/oj.
7 ELT L 177, 5.6.2020, lk 32, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/741/oj.
8 ELT L 164, 25.6.2008, lk 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/56/oj.

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2024. aasta direktiivi (EL) 2024/3019 asulareovee puhastamise kohta[9] (muudetud asulareovee puhastamise direktiiv),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. aprilli 2024. aasta direktiivi (EL) 2024/1785, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) ning nõukogu direktiivi 1999/31/EÜ prügilate kohta[10],

– võttes arvesse nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiivi 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest[11],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2024. aasta määrust (EL) 2024/1991, mis käsitleb looduse taastamist ja millega muudetakse määrust (EL) 2022/869[12],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiivi (EL) 2022/2557, mis käsitleb elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2008/114/EÜ[13] (elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiiv),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiivi (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (küberturvalisuse 2. direktiiv)[14],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiivi 2009/128/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks[15],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrust (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist

---

9 ELT L, 2024/3019, 12.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/3019/oj.

10 ELT L, 2024/1785, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1785/oj.

11 EÜT L 375, 31.12.1991, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1991/676/oj.

12 ELT L, 2024/1991, 29.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj.

13 ELT L 333, 27.12.2022, lk 164, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj.

14 ELT L 333, 27.12.2022, lk 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj.

15 ELT L 309, 24.11.2009, lk 71, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/128/oj.

(EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013[16],

– võttes arvesse komisjoni 19. detsembri 2024. aasta määrust (EL) 2024/3190, milles käsitletakse konkreetseid ohtlikke omadusi kajastava ühtse klassifikatsiooniga bisfenool A (BPA), muude bisfenoolide ja bisfenooliderivaatide kasutamist teatavates toiduga kokkupuutumiseks ettenähtud materjalides ja esemetes ning millega muudetakse määrust (EL) nr 10/2011 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/213[17],

– võttes arvesse komisjoni 19. veebruari 2025. aasta teatist „Põllumajanduse ja toidu visioon“ (COM(2025)0075),

– võttes arvesse komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatist „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019)0640),

– võttes arvesse komisjoni 29. jaanuari 2025. aasta teatist „ELi konkurentsivõime kompass“ (COM(2025)0030),

– võttes arvesse komisjoni 12. mai 2021. aasta teatist „Heas seisundis planeet kõigi jaoks. ELi tegevuskava „Õhu, vee ja pinnase nullsaaste suunas““ (COM(2021)0400),

– võttes arvesse komisjoni 24. veebruari 2021. aasta teatist „Kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise Euroopa kujundamine – ELi uus kliimamuutustega kohanemise strateegia“ (COM(2021)0082),

– võttes arvesse komisjoni 18. juuli 2007. aasta teatist „Veepuuduse ja põua probleemi kohta Euroopa Liidus“ (COM(2007)0414),

– võttes arvesse komisjoni 11. märtsi 2020. aasta teatist „Uus ringmajanduse tegevuskava. Puhtama ja konkurentsivõimelisema Euroopa nimel“ (COM(2020)0098),

– võttes arvesse komisjoni 14. novembri 2012. aasta teatist „Euroopa veevarude kaitsmise kava“ (COM(2012)0673),

– võttes arvesse ELi elurikkuse strateegiat aastani 2030,

– võttes arvesse ÜRO kliimamuutuste konverentsi (COP29) deklaratsiooni vee kohta kliimameetmete võtmisel,

---

16 ELT L 435, 6.12.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj.

17 ELT L, 2024/3190, 31.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3190/oj.

– võttes arvesse Euroopa ookeanide pakti, millest komisjoni president Ursula von der Leyen teatas 18. juulil 2024 oma poliitilistes suunistes järgmisele Euroopa Komisjoni koosseisule (2024–2029),

– võttes arvesse Euroopa kliimakohanemise kava ja Euroopa veemajanduse kriisivalmiduse strateegiat, millest komisjoni president Ursula von der Leyen teatas 18. juulil 2024 oma poliitilistes suunistes järgmisele Euroopa Komisjoni koosseisule (2024–2029),

– võttes arvesse ELi kaheksandat keskkonnaalast tegevusprogrammi,

– võttes arvesse oma 5. oktoobri 2022. aasta resolutsiooni veele juurdepääsu kui inimõiguse kohta – välismõõde[18],

– võttes arvesse oma 19. septembri 2024. aasta resolutsiooni laastavate üleujutuste ja inimohvrite kohta Kesk- ja Ida-Euroopas ning ELi tegevusvalmiduse kohta kliimamuutuste tõttu üha rängemaks muutuvate loodusõnnetuste korral[19],

– võttes arvesse oma 6. oktoobri 2022. aasta resolutsiooni ookeanide majandamise parandamise ja elurikkuse säilitamise uute meetmete kohta[20],

– võttes arvesse oma 28. novembri 2019. aasta resolutsiooni kliima- ja keskkonnaalase hädaolukorra kohta[21],

– võttes arvesse oma 14. novembri 2024. aasta resolutsiooni Aserbaidžaanis Bakuus toimuva 2024. aasta ÜRO kliimamuutuste konverentsi (COP29) kohta[22],

– võttes arvesse komisjoni 4. veebruari 2025. aasta aruannet veepoliitika raamdirektiivi (2000/60/EÜ) ja üleujutuste direktiivi (2007/60/EÜ) rakendamise kohta „Kolmanda tsükli vesikondade majandamiskavad – Teise tsükli üleujutusriski maandamise kavad“ (COM(2025)0002),

– võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 16. oktoobri 2024. aasta eriaruannet 15/2024 „Kliimamuutustega kohanemine ELis – tegevus ei suuda ambitsioonidega sammu pidada“,

– võttes arvesse Soome endise presidendi Sauli Niinistö 30. oktoobri 2024. aasta aruannet „Safer together – strengthening Europe’s

---

18 ELT C 132, 14.4.2023, lk 54.
19 ELT C, C/2024/7216, 10.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7216/oj.
20 ELT C 132, 14.4.2023, lk 106.
21 ELT C 232, 16.6.2021, lk 28.
22 ELT C, C/2025/808, 11.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/808/oj.

civilian and military preparedness and readiness“ (Ühiselt turvalisem – Euroopa tsiviil- ja sõjalise valmisoleku tugevdamine),

– võttes arvesse Enrico Letta 2024. aasta aprilli aruannet „Much more than a market“ (Palju enamat kui turg),

– võttes arvesse oma 17. detsembri 2020. aasta resolutsiooni ELi veealaste õigusaktide rakendamise kohta[23],

– võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 18. detsembri 2018. aasta eriaruannet 33/2018 „Kõrbestumine ELis: kasvav oht, mille tõkestamiseks tuleb rohkem tegutseda“,

– võttes arvesse õigust veele käsitlevat Euroopa kodanikualgatust,

– võttes arvesse oma 8. septembri 2015. aasta resolutsiooni Euroopa kodanikualgatuse „Right2Water“[24] järelmeetmete kohta,

– võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 28. juuli 2010. aasta resolutsiooni 64/292, milles tunnustatakse inimõigust veele ja sanitaartingimustele,

– võttes arvesse strateegilist dialoogi ELi põllumajanduse tuleviku teemal,

– võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 30. septembri 2024. aasta eriaruannet 20/2024 „Ühise põllumajanduspoliitika kavad – Keskkonnahoidlikumad, kuid ei vasta ELi kliima- ja keskkonnaalastele ambitsioonidele“,

– võttes arvesse Euroopa Keskkonnaameti 15. oktoobri 2024. aasta aruannet 07/2024 „Europe’s state of water 2024: the need for improved water resilience“ (Veevarude olukord Euroopas 2024. aastal: veemajanduse kriisivalmiduse suurendamine) (Euroopa Keskkonnaameti aruanne nr 07/2024),

– võttes arvesse keskkonna nõukogu 17. juuni 2024. aasta järeldusi kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi kohta,

– võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 28. septembri 2021. aasta eriaruannet 20/2021 „Säästev veekasutus põllumajanduses: ÜPP vahenditega edendatakse tõenäolisemalt pigem suuremat kui tõhusamat veekasutust“,

– võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 26. oktoobri 2023. aasta avaldust ELi sinise kokkuleppe kohta,

---

23 ELT C 445, 29.10.2021, lk 126.
24 ELT C 316, 22.9.2017, lk 99.

– võttes arvesse komisjoni 5. juuli 2023. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv mullaseire ja mulla vastupidavuse kohta (mullaseire direktiiv) (COM(2023)0416),

– võttes arvesse oma 24. aprilli 2024. aasta esimese lugemise seisukohta ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik, direktiivi 2006/118/EÜ, mis käsitleb põhjavee kaitset reostuse ja seisundi halvenemise eest, ning direktiivi 2008/105/EÜ, mis käsitleb keskkonnakvaliteedi standardeid veepoliitika valdkonnas[25],

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni arvamust,

– võttes arvesse keskkonna-, kliima- ja toiduohutuse komisjoni raportit (A10-0073/2025),

A. arvestades, et vesi on eluks ja inimkonna olemasoluks hädavajalik; arvestades, et EL peab majandama praeguseid ja tulevasi veevarusid tõhusalt ja võtma mõjusaid meetmeid praeguste veeprobleemide lahendamiseks, kuna need mõjutavad otseselt inimeste tervist, keskkonda ja selle ökosüsteeme, strateegilist sotsiaal-majanduslikku tegevust, nagu energiatootmine, põllumajandus ja toiduga kindlustatus, ning ELi konkurentsivõimet;

B. arvestades, et vesi on napp ja piiratud ressurss ning kuigi 70 % maakera pinnast on kaetud veega, moodustab kättesaadav ja kasutatav magevesi vaid 0,5 % maakera veest[26]; arvestades, et mäed on Euroopas tõelised veeallikad ja olulised mageveereservuaarid, kusjuures ainuüksi Alpidest pärineb 40 % Euroopa mageveest[27];

C. arvestades, et põhjavesi annab kaks kolmandikku ELi joogiveest ja toetab paljusid ökosüsteeme[28]; arvestades, et magevee ökosüsteemiteenused on Euroopas väärt rohkem kui 11 triljonit eurot ning pakuvad märkimisväärseid tervise ja vaba aja veetmisega seotud hüvesid, näiteks kalapüügivõimalust[29];

D. arvestades, et Euroopas juba esineb veestress, mis mõjutab igal aastal keskmiselt ligikaudu 20 % Euroopa territooriumist ja 30 %

---

25 Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2024)0358.

26 Maailma Meteoroloogiaorganisatsioon, „2021 State of Climate Services – Water“ (Kliimateenuste olukord 2021. aastal – vesi), WMO-No 1278, WMO, Genf, 2021.

27 Euroopa Keskkonnaamet, „Water resources across Europe – confronting water scarcity and drought“ (Euroopa veevarud – võitlus veepuuduse ja põuaga), EEA aruanne 2/2009.

28 EEA aruanne 07/2024.

29 Maailma Looduse Fond, „High Cost of Cheap Water“ (Odava vee kõrge hind), WWF, Gland, 2021.

elanikkonnast, ning tulevikus on need arvud kliimamuutuste tõttu tõenäoliselt veel suuremad[30] hoolimata sellest, et kogu veevõtt näib olevat ELi 27 liikmesriigi tasandil aastatel 2000–2019 vähenenud 15 % võrra; arvestades, et ekstreemseid ilmastikunähtusi, nagu põuda ja üleujutusi, esineb järjest rohkem ja sagedamini ning eelduste kohaselt kasvab see sagedus lähitulevikus veelgi, mis kujutab endast ohtu inimeludele ja ELi toidualasele sõltumatusele ning võib viia selleni, et Euroopas muutub osa piirkondi elamiskõlbmatuks;

E. arvestades, et 78 % eurooplastest leiab, et EL peaks tegema ettepanekuid lisameetmete kohta, millega lahendada Euroopas veeprobleeme, ja 21 % eurooplastest peab reostust peamiseks veega seotud ohuks oma riigis[31];

F. arvestades, et ÜRO Peaassamblee tunnustas 28. juulil 2010 vastu võetud resolutsioonis õigust veele ja sanitaartingimustele inimõigusena;

G. arvestades, et Euroopa kodanikualgatus „Right2Water“ oli esimene, millega koguti nõutav arv allkirju, nõudes, et EL tagaks kõigile õiguse veele;

H. arvestades, et ELi toimimise lepingu artikli 14 ja sellele lepingule lisatud protokolli nr 26 (üldhuviteenuste kohta) sätted on põhielemendid, mida tuleb silmapaistvalt arvesse võtta Euroopa veemajanduse kriisivalmiduse strateegia kõigis aspektides, kaitstes seega Euroopa veeteenuste seisundit oluliste avalike teenustena ning tagades kättesaadavuse, võrdsuse, taskukohasuse ja kõrgete kvaliteedistandardite säilitamise;

I. arvestades, et liikmesriigid peaksid järgima komisjoni 2023. aasta novembri aruandes[32] esitatud soovitusi, et parandada veebilansi kasutamist teadmistebaasina, mille põhjal teha veejaotusega seotud otsuseid;

J. arvestades, et ettevõtete sisuline väärtus võib olla ohus, kuna veega kindlustatus halveneb ja selle tagajärjel väheneb tootmisvõimsus või peatatakse tootmine täielikult; arvestades, et veestressi all kannatavates piirkondades võivad varad muutuda ajutiselt või jäädavalt kasutamiskõlbmatuks, kui vee kättesaadavuse ja juurdepääsetavuse kohta tehtud oletused osutuvad ebatäpseks, kui

---

30 EEA aruanne 07/2024.

31 Euroopa Komisjon, „Attitudes of Europeans towards the environment“ (Euroopa kodanike keskkonnahoiakud), Eurobaromeetri eriuuring 550, mai 2024.

32 Euroopa Komisjon: keskkonna peadirektoraat jt, „Implementation of water balances in the EU – Final report“ (Veebilansi kasutamine ELis – lõpparuanne), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2024.

reguleerivad meetmed on ettearvamatud või kui riskide maandamise ja juhtimise kavasid ei ole kehtestatud[33];

K. arvestades, et tähtaeg, mis seati veepoliitika raamdirektiivis Euroopa jõgede ja järvede ning ülemineku-, ranniku- ja põhjavee hea seisundi saavutamiseks, oli 2015. aasta, kuid teatavatel tingimustel on võimalik lükata seda edasi 2027. aastani; arvestades, et 2027. aastaks ollakse kõigi ELi veekogude hea keemilise seisundi eesmärgi saavutamisest veel kaugel, eelkõige selliste ainete nagu elavhõbeda, broomitud leegiaeglustite ja polütsükliliste aromaatsete süsivesinike tõttu[34];

L. arvestades, et 2025. aasta aruanne veepoliitika raamdirektiivi rakendamise kohta näitab, et veepoliitika raamdirektiivi eesmärkide saavutamisel tekkinud viivitused ei tulene mitte õigusaktide puudustest, vaid puudulikust rahastamisest, aeglasest rakendamisest ja keskkonnaeesmärkide ebapiisavast integreerimisest valdkondlikku poliitikasse; arvestades, et analüüs on näidanud, et liikmesriigid ei täida iga-aastast investeerimisvajadust, mis on hinnanguliselt 77 miljardit eurot, kusjuures rahastamispuudujääk on praegu hinnanguliselt umbes 25 miljardit eurot aastas; arvestades, et aruandest nähtub ka selge vajadus selle järele, et liikmesriigid suurendaksid oma ambitsioonitaset ja kiirendaksid meetmete võtmist, et vähendada enne 2027. aastat võimalikult palju nõuete täitmise puudujääki, suurendada investeeringuid ja tagada piisav rahastamine, sealhulgas ELi rahaliste vahendite abil, et saavutada oma meetmekavade eesmärgid, ning võtaksid täiendavaid meetmeid, et vähendada praeguseid püsivaid keskkonnaprobleeme ja parandada piiriülest koostööd;

M. arvestades, et vett käsitlevaid õigusakte on hinnatud otstarbekohaseks; arvestades, et nende õigusaktidega kehtestatakse raamistik maismaa pinna-, ülemineku-, ranniku- ja põhjavee kaitseks; arvestades, et need õigusaktid võimaldavad samal ajal saavutada leebemaid keskkonnaeesmärke, kui sellise inimtegevusega seotud sotsiaal-majanduslikke vajadusi ei ole võimalik täita muude vahenditega, ning veekogudega seotud eesmärke ei pea saavutama, kui põhjuseks on ülekaalukas avalik huvi; arvestades, et need õigusaktid on proportsionaalsed ja nendega antakse liikmesriikide ametiasutustele kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega volitus otsustada ülekaaluka avaliku huvi üle; arvestades, et mõnel juhul võib see olla keskkonnakaitse ja teistel juhtudel sotsiaal-majanduslik tegevus;

N. arvestades, et tööstuse osa moodustab kogu Euroopa veevõtust ligikaudu 40 %; arvestades, et Euroopa Liidu majanduse

---

33 Disclosure Insight Action (CDP) ja Planet Tracker, „High and Dry. How Water Issues Are Stranding Assets“ (Karile jooksnud – kuidas veeprobleemid muudavad varad kasutuskõlbmatuks), 2022.

34 EEA aruanne 07/2024.

tegevusalade statistilise klassifikaatori (NACE) kohaselt on ELi 27 liikmesriigis suurimad iga-aastase veevõtu sektorid jahutamine elektritootmises (34 %), millele järgnevad veevõtt põllumajanduses (29 %), ühisveevärk (21 %) ja tootmine (15 %)[35]; arvestades, et andmed ELi veevõtu ja veekasutuse kohta on vananenud ja puudulikud[36];

O. arvestades, et elektritootmine on suurima veevõtuga sektor, kuid suurem osa veest suunatakse pärast jahutamist või turbiini käitamist tagasi keskkonda; arvestades, et üldiselt on põllumajandus ELi tasandil kõige suurema vee netotarbimisega sektor, kuna enamik veest kulub põllukultuuridele või aurustub; arvestades, et teiste kasutusviiside, nagu tööstuse ja veevarustuse puhul on veevõtt ja -tarbimine väiksem, kuid need võivad avaldada kohalikul tasandil märkimisväärset survet, eriti põhjaveele[37];

P. arvestades, et kogu tööstuses on lõpptoodete tootmiseks või tootmistegevuse toetamiseks vaja vett; arvestades, et ettevõtjate igapäevane tegevus sõltub veest ning kui veenappus suureneb, võib see häirida tegevust, suurendada kulusid ning tekitada regulatiivset ja maineriski;

Q. arvestades, et energiasektor sõltub suurel määral veevarudest; arvestades, et selline sõltuvus kujutab endast tõsist ohtu, sest veenappus võib mõjutada energiatootmisprotsesse ja varustuskindlust, eriti kui vett kasutatakse lähteainena või jahutamiseks; arvestades, et üleminek taastuvenergiale, eelkõige tuule- ja päikeseenergiale, pakub kestlikke ja tõhusama veekasutusega süsinikuheite vähendamise võimalusi ning võimalust peatada või pöörata ümber veetarbimise kasvusuundumus;

R. arvestades, et vesi on põllumajanduse jaoks kvaliteetse toidu, sööda ja taastuva tooraine tootmisel hädavajalik ressurss; arvestades, et põllumajandus sõltub vee kättesaadavusest ja niisutamine aitab kaitsta põllumajandustootjaid ebakorrapäraste sademete mõju eest ning suurendada põllukultuuride elujõulisust, saagikust ja kvaliteeti, kuid sellega kulutatakse märkimisväärselt veevarusid; arvestades, et kliimamuutuste, muutuvate ilmastikuolude ning üleujutuste ja põua

---

35 Euroopa Keskkonnaamet, „Water abstraction by economic sector in the 27 EU Member States, 2000-2022“ (Veevõtt majandussektorite kaupa ELi 27 liikmesriigis, 2000–2022), Euroopa Keskkonnaameti veebisait, 5. detsember 2024, https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/water-abstraction-by-source-and/water-abstraction-by-economic?activeTab=8a280073-bf94-4717-b3e2-1374b57ca99d.

36 Eurostat, „Archive: Water use in industry“ (Arhiiv: veekasutus tööstuses), Eurostati veebisait, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Water_use_in_industry&oldid=196132#Further_Eurostat_information.

37 EEA aruanne 07/2024.

sagenemise tõttu on vee kui ressursi tähtsus kvaliteetsete põllumajandustoodete tootmiseks ja vajadus vee tõhusa kasutamise järele seega toiduainete tarnekindluse ja veenappuse probleemi lahenduste seisukohast ülioluline; arvestades, et põllumajanduse tõttu pinna- ja põhjaveele avalduva surve vähendamine peab käima käsikäes investeeringutega, mille eesmärk on taaskasutusvee ja uuendusliku magestamistehnoloogia kasutamine, saavutades seeläbi parema veebilansi ning edendades puhaste alternatiivsete energiaallikate, näiteks saastevaba vesiniku kasutamist;

S. arvestades, et maailma rahvastiku kasv nõuab toidutootmise kasvu ning EL peab tagama Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 39 kohaselt toidualase sõltumatuse;

T. arvestades, et usaldusväärsed andmed veega seotud arvepidamise kohta, st veevarustuse, -nõudluse, vee kättesaadavuse ja -kasutuse hetkeolukorra ja suundumuste süstemaatiline uurimine valdkondades, mis on kindlaks määratud,[38] on ELi praeguse olukorra hindamiseks ja Euroopa konkurentsivõime jaoks määrava tähtsusega;

U. arvestades, et reovee potentsiaali alternatiivse veevarustusena alahinnatakse, võttes arvesse, et 60–70 % reovee potentsiaalsest väärtusest kogu ELis on praegu kasutamata[39] ja ELis taaskasutatakse vähem kui 3 % puhastatud reoveest[40]; arvestades, et kodumajapidamistes on märkimisväärne potentsiaal ringluspõhise lähenemisviisi kasutamiseks seoses veega, sest ainult väikest osa veest kasutatakse kodumajapidamistes joogiks ja söömiseks ning seetõttu peab see vastama kõrgeimatele kvaliteedistandarditele;

V. arvestades, et väga suur kogus vett läheb kaduma vananenud või vananevate veevõrkude ja vajaliku hoolduse puudumise tõttu; arvestades, et investeeringud vastupidava ja uuendusliku niisutustaristu hooldamisse, täiustamisse ja arendamisse on olulised, et vähendada ja tõhustada põllumajanduses veetarbimist; arvestades, et selline tõhususe parandamine võimaldab kasutada säästetud vett muudel eesmärkidel või säilitada vooluveekogude loomulikku voolukiirust;

---

38 ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon, „Water accounting and auditing, A sourcebook“ (Veega seotud arvepidamine ja auditeerimine – käsiraamat), FAO veearuanded 43, FAO, Rooma, 2016.

39 Euroopa Investeerimispank, „Wastewater as a resource“ (Reovesi kui ressurss), EIP, 2022.

40 Euroopa Komisjon: Keskkonna peadirektoraat, „Water reuse: New EU rules to improve access to safe irrigation“ (Vee taaskasutamine: uued ELi eeskirjad ohutu niisutamise kättesaadavuse parandamiseks), Euroopa Komisjoni veebisait, 26. juuni 2023, https://environment.ec.europa.eu/news/water-reuse-new-eu-rules-improve-access-safe-irrigation-2023-06-26_en.

W. arvestades, et puhas ja piisav vesi on ELis tõelise kestliku ringmajanduse rakendamise ja saavutamise oluline osa;

X. arvestades, et veelekked kujutavad endast alahinnatud üleilmset probleemi, mis süvendab oluliselt veenappust, kusjuures ELis läheb keskmiselt 23 % töödeldud veest jaotamise käigus kaotsi lekkivate torude, vananenud puhastusseadmete ja ebapiisavate veehoidlate tõttu[41]; arvestades, et muudetud joogiveedirektiiv hõlmab meetmeid veelekete vähendamiseks, samuti joogivee võtmise valgalade riskihindamiseks ja -juhtimiseks;

Y. arvestades, et 2021. aastal esitatud andmete kohaselt oli 91 % Euroopa põhjaveekogumitest saavutanud hea kvantitatiivse seisundi ja 77 % hea keemilise seisundi[42];

Z. arvestades, et 2021. aastal oli ainult 37 % Euroopa pinnaveekogude ökoloogiline seisund hea või väga hea ning 29 %-l pinnaveekogudest oli hea keemiline seisund[43];

AA. arvestades, et Euroopa Keskkonnaamet rõhutab, et sellise pinnavee osakaal, kus ei ole saavutatud head ökoloogilist seisundit, on Euroopas ebaühtlane ja see on rohkem levinud mitmes Kesk- ja Lääne-Euroopa osas, ning toonitab, et vee seisundi erinevused liikmesriikide vahel võivad olla tingitud eri surveteguritest, kuid võivad tuleneda ka erinevatest lähenemisviisidest seirele ja hindamisele[44];

AB. arvestades, et kogu Euroopas näitab pinnavee kvaliteet seda, et sellele avaldatakse jätkuvalt ja mitmest allikast survet, eelkõige esineb hajureostust ning pinnavee loomuliku voolu ja füüsiliste omaduste halvenemist; arvestades, et toitainetest ja püsivatest prioriteetsetest ainetest ning uutest saasteainetest tulenev reostus jätkub; arvestades, et põhjavett mõjutab hajureostus ja ka intensiivne veevõtt[45];

AC. arvestades, et ELis annab põhjavesi 65 % joogiveest ja 25 % põllumajanduses niisutamiseks kasutatavast veest[46]; arvestades, et tegemist on piiratud ressursiga, mida tuleb kaitsta reostuse ja liigkasutuse eest[47];

---

41 Euroopa Komisjon: keskkonna peadirektoraat, „Zero pollution: Improved quality and access to drinking water“ (Nullsaaste: joogivee parem kvaliteet ja kättesaadavus), Euroopa Komisjoni veebisait, 12. jaanuar 2023, https://environment.ec.europa.eu/news/improved-quality-and-access-drinking-water-all-europeans-2023-01-12_en.

42 EEA aruanne 07/2024.

43 Samas.

44 Samas.

45 Samas.

46 Samas.

47 Samas.

AD. arvestades, et Euroopa Keskkonnaameti seireandmed osutavad per- ja polüfluoritud alküülühendite (PFAS-ained), mida nimetatakse tavaliselt igavesteks kemikaalideks, ulatuslikule reostusele Euroopa vetes, mis kujutab endast märkimisväärset ohtu veeökosüsteemidele ja inimeste tervisele; arvestades, et kogu Euroopas on joogivees avastatud lühiahelalist PFAS-ainet nimega trifluoroäädikhape (TFA); arvestades, et PFAS-ained püsivad keskkonnas, bioakumuleeruvad elusorganismides ja avaldavad kahjulikku (öko)toksikoloogilist mõju; arvestades, et 6 000–10 000 ainet hõlmavast rühmast on põhjalikult uuritud vaid väheseid aineid ning nende mõju inimeste tervisele ja keskkonnale on teada; arvestades, et 99 % PFAS-ainetest jääb seirepiirangute tõttu keskkonnas avastamata;

AE. arvestades, et kuna puuduvad kogu ELi hõlmavad kvaliteedistandardid PFAS-ainete sisalduse kohta põhjavees ning vähem uuritud PFAS-aineid ei seirata piisavalt, on veelgi raskem saavutada veepoliitika raamdirektiivi kohast ELi vete hea keemilise seisundi eesmärki, samuti tekib tervishoiusüsteemidele ja veevarustusteenuste osutajatele märkimisväärne tehniline ja rahaline koormus ning seatakse ohtu vee ja reoveesette taaskasutamine;

AF. arvestades, et ohtlikud kemikaalid, sealhulgas raskmetallid ja muud saasteained, mis satuvad veekogudesse tööstustegevuse käigus, mõjutavad oluliselt vee kvaliteeti ja veeökosüsteeme[48];

AG. arvestades, et üha sagedamini tuvastatakse pinna- ja põhjavees ravimeid; arvestades, et ravimijääkidest põhjustatud reostuse eemaldamiseks on vaja täiustatud veepuhastustehnoloogiat, sealhulgas membraanfiltratsiooni, aktiivsöepuhastust, täiustatud oksüdeerumisprotsesse ja muid uuenduslikke puhastusmeetodeid;

AH. arvestades, et direktiivis 2010/75/EL[49] on sätestatud, et lubade andmisel ja läbivaatamisel tuleks võtta selgelt arvesse seda, et tööstusheite mõju veekogude seisundile võib veevoolu dünaamika varieerumise tõttu suureneda; arvestades, et parim võimalik tehnika hõlmab hiljuti lisandunud keskkonnatoime tasemete mõisteid, mis on seotud vee ja lubadega ning millega arvestatakse sellise tehnika kasutamine ümber keskkonnatoime piirnormideks; arvestades, et see on teretulnud muutus, mis võib parandada tööstuse vastupanuvõimet, kuna ELi käitised võivad juba praegu olla hooajaliselt veenappuse tõttu piiratud tootmisvõimsusega;

---

48 Euroopa Keskkonnaamet, „Industrial pollutant releases to water in Europe“ (Tööstuslike saasteainete vetteheide Euroopas), Euroopa Keskkonnaameti veebisait, 30. mai 2024, https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/industrial-pollutant-releases-to-water.

49 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2010/75/oj).

AI. arvestades, et asulareovesi on üks peamisi veereostuse allikaid, kui seda ei koguta ega töödelda nõuetekohaselt; arvestades, et asulareovee puhastamise direktiivi eesmärke ei tohiks vähendada ning selle direktiivi reguleerimisala tuleks laiendada, et see hõlmaks teisi sektoreid ja aineid, mis põhjustavad veereostust;

AJ. arvestades, et toitainetega saastumine põhjustab ELi veekogudes eutrofeerumist, elurikkuse vähenemist ja veeökosüsteemide seisundi halvenemist[50]; arvestades, et pestitsiidide äravool saastab pinna- ja põhjavett, ohustades vee kvaliteeti ja inimeste tervist;

AK. arvestades, et uuringute kohaselt on Euroopas kokkupuude sünteetilise kemikaaliga bisfenool A (BPA), mida kasutatakse mitmesugustes toodetes alates plast- ja metalltoidupakenditest kuni korduskasutatavate veepudeliteni, vastuvõetavast sanitaarohutuse tasemest tunduvalt kõrgem[51];

AL. arvestades, et vee kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamise aluseks on mulla ja toitainete majandamine; arvestades, et Euroopa veemajanduse kriisivalmiduse strateegia peaks olema suunatud toitainete majandamise parandamisele eesmärgiga sulgeda toitainete ringid, et vähendada toitainete heidet veekogudesse; arvestades, et reoveesette ohutu kasutamisega põllumajanduses vähendatakse samuti ELi väga suurt sõltuvust fosformineraalväetiste impordist, näiteks Venemaalt; arvestades, et seetõttu tuleks ka reoveesette ohutut kasutamist pidada Euroopa vastupanuvõimele ja strateegilisele autonoomiale kaasa aitamiseks;

AM. arvestades, et kliimamuutused kujutavad endast suurt ohtu veevarudele ja veeökosüsteemidele; arvestades, et paljud kliimamuutuste mõjud avalduvad vee kaudu, näiteks intensiivsemate ja sagedasemate põudade, äärmuslikumate üleujutuste ja ebakorrapärasemate hooajaliste sademete näol; arvestades, et üleujutused ja veenappus ohustavad toidu ja veega kindlustatust ning elanikkonna tervist, mõjutades lõppkokkuvõttes sotsiaalset ühtekuuluvust, majanduslikku heaolu ja stabiilsust ning seades ohtu selle väärtusliku ressursi pikaajalise kättesaadavuse;

AN. arvestades, et Euroopa kliimariski hindamisel tunnistati, et Euroopa poliitika ja kohanemismeetmed ei suuda pidada sammu kiiresti

---

50 Euroopa Komisjon, „Nitrates“ (Nitraadid), Euroopa Komisjoni veebisait, https://environment.ec.europa.eu/topics/water/nitrates_en#implementation.

51 Euroopa Keskkonnaamet, „Public exposure to widely used Bisphenol A exceeds acceptable health safety levels“ (Üldsuse kokkupuude bisfenool A-ga ületab vastuvõetavat sanitaarohutuse taset), Euroopa Keskkonnaameti veebisait, 14. september 2023, https://www.eea.europa.eu/en/newsroom/news/public-exposure-to-bisphenol-a.

kasvavate riskidega, mis ohustavad ökosüsteeme, taristut, toidu ja veega varustatust, inimeste tervist ning majandust ja rahandust[52];

AO. arvestades, et valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli hinnangute kohaselt toob kliimamuutustest tingitud meretaseme tõus kaasa pinnase ja magevee soolsuse suurenemise, mis ohustab ökosüsteemide tervist ja vee kvaliteeti ning mõjutab 80 miljonit eurooplast, kes elavad madalatel rannikualadel ja lammidel; arvestades, et magevee- ja mereökosüsteemid on omavahel seotud, kuna jõgede saastatus, settevoogude häired ja veenappus mõjutavad väga tugevalt mereökosüsteemide, eelkõige rannikualade ökosüsteemide tervist ning neist ökosüsteemidest sõltuva ühiskondliku ja majandustegevuse, näiteks transpordi, kalanduse, põllumajanduse, vesiviljeluse ja turismi elujõulisust;

AP. arvestades, et kogu Euroopas tugevnevad ja sagenevad ilmastikuolude muutuste tõttu pikaajalised põuad, äärmuslik kuumus ja ulatuslikud üleujutused, mis kahjustavad ökosüsteeme ja inimeste tervist, põhjustavad suuri häireid majandustegevuses ning vähendavad kättesaadava vee üldist kogust ja kvaliteeti; arvestades, et veevarude ja jõgede loomulike funktsioonide säilitamine, tagades samal ajal piisavas koguses kvaliteetset vett, on muutumas suureks probleemiks, mis eeldab suuremaid jõupingutusi kliimamuutuste leevendamiseks ja nendega kohanemiseks, tulemuslikku majandamist ja uuenduslikke meetmeid vee kättesaadavuse suurendamiseks; arvestades, et taskukohane ja kestlik toimetulek veenappuse ja üleujutusriskiga muutub kogu ELis üha olulisemaks;

AQ. arvestades, et 2022. aastal oli Euroopas kõige kuumem seni registreeritud suvi ja aasta oli rekordilise temperatuuri poolest teisel kohal, mistõttu kannatas rohkem kui 15 % ELi territooriumist põua käes; arvestades, et ajavahemikul 1981–2010 oli ELis põua põhjustatud keskmine majanduslik kahju hinnanguliselt 9 miljardit eurot aastas; arvestades, et kliimamuutustega kohanemise meetmeteta võib hinnangute kohaselt iga-aastane põuakahju Euroopas ja Ühendkuningriigis suureneda 2100. aastani 3 °C soojenemise korral 45 miljardi euroni aastas[53]; arvestades, et ajavahemikul 1998–2020 moodustasid üleujutused Euroopas 43 % kõigist katastroofidest; arvestades, et kliimamuutuste mõju ja sotsiaal-majanduslik areng põhjustab sagedamini üleujutusi, mis mõjutavad üha rohkem inimesi ja põhjustavad üha suuremat kahju; arvestades, et 12 % Euroopa elanikkonnast elab lammidel[54];

---

52 Euroopa Keskkonnaamet, „European Climate Risk Assessment“ (Euroopa kliimariskide hinnang), EEA aruanne 01/2024.

53 Cammalleri, C., jt, „Global warming and drought impacts in the EU“ (Ülemaailmse soojenemise ja põua mõju ELis), Teadusuuringute Ühiskeskuse tehniline aruanne, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.

54 EEA aruanne 07/2024.

AR. arvestades, et veeprobleemidega tegelemata jätmise hind on äärmiselt kõrge, kui võtta arvesse asjaolu, et 90 % katastroofidest on seotud veega[55]; arvestades, et ilma poliitikameetmeteta võivad ainuüksi rannikualade üleujutustest tingitud majandusliku kahju kulud ületada ELis sajandi lõpuks 1 triljon eurot aastas[56] ja põudade majanduslikud kulud võivad ületada Euroopas 2100. aastaks 65 miljardit eurot aastas[57];

AS. arvestades, et vee kättesaadavus, majandamisstrateegiad ja kasutusviisid erinevad liikmesriigiti märkimisväärselt ning vastuvõtlikkus kliimamuutuste mõjule võib olla väga erinev; arvestades, et veemajanduse kriisivalmiduse suurendamiseks ja kestliku veemajanduse tagamiseks on vaja kohandatud lähenemisviisi;

AT. arvestades, et põuad on kliimamuutuste üks peamisi katastroofilisi tagajärgi; arvestades, et umbes 23 % ELi territooriumist on kõrbestumise suhtes mõõdukalt ja 8 % väga vastuvõtlik; arvestades, et Ungari, Bulgaaria, Hispaania ja Itaalia kuuluvad enim mõjutatud riikide hulka ning 74 % Hispaania pindalast on kõrbestumise ohus; arvestades, et Euroopa veemajanduse kriisivalmiduse strateegias tuleks vaadata kaugemale pikaajalistest põudadest, tegeledes pigem reaalsusega, kus poolkuiva ala piir liigub põhja poole, mistõttu laienevad ELis sellised piirkonnad, kus seistakse silmitsi mageveevarude pideva ja pikaajalise puudusega;

AU. arvestades, et kõrbestumise, veetarbimise ja kliimamuutustega seotud poliitikameetmed on omavahel tihedalt seotud; arvestades, et osana ÜRO kõrbestumise tõkestamise konventsioonist kinnitas EL 2015. aastal ja hiljem uuesti 2024. aastal[58] oma kohustust saavutada 2030. aastaks maa degradeerumise neutraalsus, mida Euroopa Kontrollikoja kõrbestumist käsitleva eriaruande kohaselt tõenäoliselt ei saavutata;

AV. arvestades, et veetaristu aitab säilitada pidevat ja prognoositavat veevoolu ja -varustust; arvestades, et 2022. aastal oli jõgede

---

55 Feyen, L., jt, „Climate change impacts and adaptation in Europe“ (Kliimamuutuste mõju ja nendega kohanemine Euroopas), Teadusuuringute Ühiskeskuse PESETA IV lõpparuanne, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.

56 Euroopa Keskkonnaamet, „European Climate Risk Assessment“ (Euroopa kliimariskide hinnang), EEA aruanne 01/2024.

57 ÜRO katastroofiohu vähendamise amet, „GAR Special Report on Drought 2021“ (2021. aasta katastroofiohu vähendamist käsitleva ülemaailmse hindamisaruande eriaruanne põua kohta), Genf, UNDRR, 2021.

58 Nõukogu 14. oktoobri 2024. aasta järeldused kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua kohta.

keskmine aastane vooluhulk kogu Euroopas tagantpoolt teisel kohal alates arvepidamise algusest 1991. aastal[59];

AW. arvestades, et allavoolu asuvad alad sõltuvad eriti ülesvoolu asuvate alade veemajandusest ja veevõtust; arvestades, et liikmesriigid peaksid kooskõlas veepoliitika raamdirektiiviga hoiduma selliste meetmete rakendamisest, mis suurendavad oluliselt üleujutusriski teistes samas vesikonnas üles- või allavoolu asuvates riikides;

AX. arvestades, et looduspõhised lahendused on asjakohased sekkumised, mis – kui need on kohandatud konkreetsete ökosüsteemide ja vajaduste järgi – võivad suurendada veeringluse vastupanuvõimet ja pakkuda mitmekülgset kasu seoses elurikkuse kaitse, süsiniku sidumise, vee parema kvaliteedi, toitainete säilitamise, joogiveega varustamise, metsa- või maastikupõlengute ennetamise ja üleujutusriski maandamisega; arvestades, et looduspõhised lahendused võivad suurendada veetaristu mõjusust ja kasutusiga, tagades seega paljudel juhtudel mõlema lahenduse vastastikuse täiendavuse;

AY. arvestades, et looduslikud vee säilitamise meetmed on looduspõhised lahendused, mille eesmärk on säilitada vett loodus-, põllumajandus-, metsa- ja linnamaastikel;

AZ. arvestades, et vesi ei ole tavaline kaup, vaid pigem pärand, mida tuleb hoida, kaitsta ja sellisena käsitleda; arvestades, et direktiivi (EL) 2024/1203 (mis käsitleb keskkonna kaitsmist kriminaalõiguse kaudu)[60] kohaselt käsitatakse kuriteona pinna- või põhjavee võtmist veepoliitika raamdirektiivi tähenduses, kui selline tegu on õigusvastane ja tahtlik ning põhjustab või tõenäoliselt võib põhjustada olulist kahju pinnaveekogude ökoloogilisele seisundile või ökoloogilisele potentsiaalile või põhjaveekogumite kvantitatiivsele seisundile;

BA. arvestades, et mulla elurikkus ja mulla orgaaniline süsinik mõjutavad veesäilitusvõimet; arvestades, et mullaerosioon, mulla tihenemine ja teatavad mulla degradeerumist põhjustavad mullamajandamistavad vähendavad pidevalt mulla veesäilitusvõimet, mis omakorda süvendab põudade ja üleujutuste esinemissagedust, millel on otsene negatiivne mõju põllumajandusele; arvestades, et heas seisundis muld on seetõttu üks veemajanduse kriisivalmidust edendavaid tegureid, mida omakorda tuleks käsitleda ja hallata vesikonna tasandil; arvestades, et maa parem majandamine on katastroofide ennetamisel keskse tähtsusega;

---

59 EEA aruanne 07/2024.

60 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1203, mis käsitleb keskkonna kaitsmist kriminaalõiguse kaudu ning millega asendatakse direktiivid 2008/99/EÜ ja 2009/123/EÜ (ELT L, 2024/1203, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1203/oj).

BB. arvestades, et kehtiv mitmeaastane finantsraamistik sisaldab ambitsioonikat, kuid mittesiduvat eesmärki eraldada 2024. aastal elurikkuse eesmärkidele ELi iga-aastastest kulutustest vähemalt 7,5 % ning nii 2026. kui ka 2027. aastal 10 %; arvestades, et uus finantsraamistik peaks hõlmama veeperspektiivi, et eraldada piisavalt vahendeid tulevase Euroopa veemajanduse kriisivalmiduse strateegia jaoks, et tagada vastupanuvõimelised veeökosüsteemid ja taristu ning veevarustuse kindlus ning hõlbustada investeeringuid uuenduslikesse lahendustesse;

BC. arvestades, et ühtekuuluvuspoliitika rahastamisel on olnud määrava tähtsusega roll vee- ja sanitaarteenuste parandamisel kõigis liikmesriikides; arvestades, et nende pikaajalise vastupanuvõime ja üha rangematele kvaliteedistandarditele vastavuse tagamiseks on vaja jätkuvat toetust;

BD. arvestades, et hinnapoliitika võib parandada veekasutuse tõhusust; arvestades, et selline poliitika on riikide pädevuses ja selles võetakse arvesse piirkondlikke erinevusi seoses vee kättesaadavuse ja veevarustuse allikaga; arvestades, et hinnakujundusel võib olla oluline roll kodumajapidamiste ja teiste majandussektorite innustamisel tarbimist optimeerima ning selle tagamisel, et veekasutajad osalevad tulemuslikult veevarustusteenuste kulude katmisel; arvestades, et hinnapoliitikas tuleks võtta arvesse ka taskukohasust kodumajapidamiste ja väikeettevõtjate jaoks;

BE. arvestades, et digiteerimine ja innovatsioon võivad tulemuslikult aidata liikmesriikidel, piirkondlikel asutustel ja komisjonil koguda andmeid veemajanduse kohta ja seda jälgida; arvestades, et EL on veesektori uue tehnoloogia arengu poolest esirinnas, kusjuures tema arvel on aastatel 1992–2021 40 % kõigist selle sektori rahvusvahelistest patendiperedest[61] – seda positsiooni tuleb edendada ja toetada ning siseturu potentsiaali täielikult ära kasutada; arvestades, et tuleb uurida uue veetehnoloogia kasutuselevõtu ja laiendamise takistusi ning tagada Euroopa tasandil võrdsed tingimused; arvestades, et töökohtade tagamiseks ja loomiseks ning Euroopa konkurentsivõime suurendamiseks on vaja jätkuvalt toetada teadusuuringuid veetehnoloogia uuenduste valdkonnas;

BF. arvestades, et innovatsioon on oluline vahend, mis aitab veesektoril tulla toime ÜRO kestliku arengu eesmärkidega seotud probleemidega, kohaneda kliimamuutustega ja muuta veekasutust tõhusamaks;

BG. arvestades, et seire- ja modelleerimistehnoloogia kasutuselevõtt on paljudes liikmesriikides endiselt mahajäänud ning sektori digiteerimine toimub liiga aeglaselt; arvestades, et veepoliitika

---

61 Euroopa Patendiamet, „Innovation in water-related technologies“ (Innovatsioon veega seotud tehnoloogia valdkonnas), EPO, München 2024.

raamdirektiivi sätted veemajanduskavade kohta ei sisalda sõnaselgelt konkreetseid meetmeid veemajandussektori digiteerimiseks; arvestades, et praeguste poliitikameetmete ühised puudused digilahenduste potentsiaali kasutamise vallas on seotud sellega, et puuduvad tehnoloogilised suunised, järelevalvestandardid, poliitika integreerimine, standardimine ja üldsuse kaasamine;

BH. arvestades, et veesektor on vastuvõtlik mitmesuguste ohtude, sealhulgas füüsiliste rünnakute, küberrünnete ja kahjulike ainetega saastumise suhtes; arvestades, et sellised vahejuhtumid võivad põhjustada laialdast haigestumist, ohvreid ja teenuse häireid, mõjutades oluliselt rahvatervist, keskkonda ja majanduslikku stabiilsust; arvestades, et veemajanduse digiteerimine võib tekitada täiendavaid turvariske olukorras, kus elutähtsa taristu vastu suunatud vaenulikud rünnakud sagenevad; arvestades, et küberturvalisuse 2. direktiivi ja elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiivi rakendamine võib aidata kaasa geopoliitilistest pingetest tulenevate turvariskide vähendamisele seoses elutähtsate (joogi)veesüsteemide ja (joogi)veetaristuga;

BI. arvestades, et edusammud anduritehnoloogia, andmetöötluse, tehisintellekti ja suurandmete haldamise valdkonnas võivad aidata jälgida vee kogust ja kvaliteeti ning anda poliitikakujundajatele ja veemajandusettevõtjatele teavet operatiivsete otsuste tegemiseks; arvestades, et looduspõhiste veemajandussüsteemide uuendused on kättesaadavad ja võivad aidata kaasa vastupanuvõimelisele veemajandusele;

BJ. arvestades, et vesi on tehisintellekti elutsüklis oluline komponent nii andmekeskuste käitamisel kui ka riistvara tootmisel; arvestades, et tehisintellekti valdkonna kiire areng võib põhjustada veenõudluse eksponentsiaalset kasvu; arvestades, et sõltuvus üha napimaks muutuvast ressursist tekitab olulisi probleeme seoses kestlikkusega; arvestades, et strateegilisel tehnoloogial, nagu pooljuhid, vesinik, elektrisõidukite akud ja andmekeskused, on keskse tähtsusega roll konkurentsivõimelise ja autonoomse ELi saavutamisel;

BK. arvestades, et jahutite ja jahutustornide süsteemid, mis põhinevad uuenduslikul jahutustehnoloogial, nagu aurustusjahutus ja suletud ringlusega jahutamine, on juba kättesaadavad ja võivad aidata kaasa veetarbimise vähendamisele tööstus-, kütte-, ventilatsiooni- ja kliimaseadmete kasutamisel;

BL. arvestades, et tuleb edendada teadusuuringuid, et toota alternatiivseid toimeaineid kahjurite vastu võitlemiseks, et tagada parem taimetervis ning vähendada sisendite ja fütosanitaartoodete kasutamist;

BM. arvestades, et veemajanduse kriisivalmidusel on oluline osa hariduses ja õpetamisel ning teadlikkuse parandamisel, samuti veeringluse toimimise kohta teabe edastamisel;

BN. arvestades, et piiratud juurdepääs veele ja sellega seotud taristule avaldab negatiivset mõju, eelkõige naistele, kuna see takistab teiste inimõiguste, näiteks enesemääramise, majandusliku sõltumatuse ja hariduse realiseerimist;

BO. arvestades, et 60 % Euroopa vesikondadest on piiriülesed, mis muudab tulemusliku piiriülese koostöö üliioluliseks; arvestades, et 20 Euroopa riiki sõltub rohkem kui 10 % ulatuses oma veevarudest teistest riikidest, kusjuures viis riiki sõltuvad sellest, et rohkem kui 75 % nende ressurssidest tuleb jõgede kaudu välismaalt[62]; arvestades, et seda koostööd tuleks tugevdada, et võtta arvesse praeguseid ja tulevasi kliimaprobleeme, nagu põuad ja üleujutused;

BP. arvestades, et ÜRO peasekretär António Guterres nimetas ametisse veega seotud küsimuste erisaadiku, et tõhustada rahvusvahelist koostööd ja koostoimet rahvusvaheliste veeprotsesside vahel;

BQ. arvestades, et juurdepääs puhtale veele ning kestlik ja vastupidav sanitaartaristu on terviseühtsuse põhimõtte – millega tunnistatakse inimeste tervise ja veereostuse vahelist seost – põhikomponendid;

BR. arvestades, et piiri- ja sektoriülene koostöö vee valdkonnas toob palju kasu, sealhulgas suurendab toiduga kindlustatust, aitab säilitada tervislikke elatusvahendeid ja ökosüsteeme ning parandada vastupanuvõimet kliimamuutustele, aitab kaasa katastroofiohu vähendamisele, pakub taastuvenergiat, toetab linnu ja tööstust ning edendab piirkondlikku integratsiooni ja rahu;

BS. arvestades, et geopoliitilised arengusuunad osutavad sellele, et EL peaks olema valmis astuma vastu probleemidele, mis ulatuvad keskkonnavaldkonnast kaugemale; arvestades, et keskkonnaga mitteseotud ohud, nagu hiljutised õnnetused seoses kahjustatud kaabliga Läänemeres, saadavad ELile tugeva sõnumi, et piiriülese koostöö tugevdamine on keskse tähtsusega nii keskkonna- kui ka julgeolekuga seotud eesmärkide saavutamisel;

BT. arvestades, et 25 liikmesriiki läbib ligikaudu 41 000 kilomeetri ulatuses siseveeteid; arvestades, et siseveeteedel, mis sõltuvad veevarude kättesaadavusest, on oluline roll veevarustuse optimeerimisel ning põua ja üleujutuste mõju leevendamisel, samuti piirkondade majandustegevuse ja arengu toetamisel;

BU. arvestades, et suurenev veenappus, ebavõrdne juurdepääs veele ja välised mõjud veesektorile on kasvatanud vastastikust sõltuvust, suurendades konkurentsi vee pärast ning põhjustades keerukaid majanduslikke tagajärgi;

Üldised märkused

---

62 EEA aruanne 07/2024.

1. väljendab heameelt president Ursula von der Leyeni poliitilistes suunistes järgmisele Euroopa Komisjoni koosseisule (2024–2029) avaldatud teadaande üle Euroopa veemajanduse kriisivalmiduse strateegia esitamise kohta, milles käsitletakse veekasutuse tõhusust, veenappust, reostust ja veega seotud riske, ja selle üle, et vett tunnustatakse asendamatu ressursina, mis on kliimamuutuste ja kasvava nõudluse tõttu üha enam surve all, ning toetab seda;

2. usub, et õigusaktide rakendamisel tuleks võtta kooskõlas konkurentsivõime kompassiga arvesse majanduslikku konkurentsivõimet; nõuab, et rakendataks ELi keskkonnaalaseid õigusakte, et ehitada üles vastupanu- ja konkurentsivõimeline Euroopa, leevendada kliimamuutusi ja nendega kohaneda, peatada elurikkuse vähenemine, vältida reostust, tagada toiduga kindlustatus, piirata ressursside kasutamist ja jäätmeid ning püüelda ressursside, sealhulgas vee tõhusa kasutamise suunas, võttes samal ajal arvesse ettevaatusprintsiipi, tekkekohas kontrollimise põhimõtet ja põhimõtet, et saastaja maksab; rõhutab asjaolu, et vee kättesaadavus mõjutab toodetavate toiduainete kogust, kvaliteeti, mitmekesisust ja hooajalist kättesaadavust;

3. nõuab, et EL integreeriks strateegia rahvusvahelisse mõõtmesse oma kohustused, mille ta võttis Bakuus toimunud COP29 dialoogis vee rolli kohta kliimameetmete võtmisel ja ÜRO 2023. aasta veekonverentsil;

4. rõhutab tungivat vajadust tõhustada veemajanduse kriisivalmidust ja veevarude majandamist, et tagada inimeste, majanduse ja keskkonna kestlik varustamine mageveega; rõhutab, et Euroopa veemajanduse kriisivalmiduse strateegiat tuleks arendada kooskõlastatult Euroopa ookeanipaktiga, tagades ühtse ja integreeritud lähenemisviisi magevee- ja ookeaniressursside majandamisele, tegeledes omavahel seotud probleemidega, suurendades konkurentsivõimet ja edendades kestlikku veemajandust nii sisemaa- kui ka merekeskkonnas, tagades samal ajal tervikliku allikast-merre-lähenemisviisi;

5. rõhutab vajadust kõikehõlmava ja tervikliku Euroopa veemajanduse kriisivalmiduse strateegia järele, milles integreeritakse vee kvaliteedi, kvantiteedi, veega kindlustatuse, taristu, tehnoloogia ja majandamise aspektid ning mis hõlmab põhielemendina veeringluse taastamist, sest sellega toetatakse majandustegevust, tagatakse ressursside kättesaadavus ja aidatakse kaasa kliima reguleerimisele;

6. rõhutab veevarustuse, eelkõige joogiveevarustuse, ning samuti veevarustuse kindluse tähtsust; juhib tähelepanu sellele, et kõikides keskkonna taastamise projektides tuleks võtta arvesse veega kindlustatuse aspekte, seades esikohale lahendused, mis mitte ainult ei paku keskkonnakasu, vaid tagavad ka veevarustuse ja tõhusa veemajanduse; rõhutab lisaks, et ökoloogilisi taastamismeetmeid tuleks võtta koostoimes ELi taastuvenergia potentsiaali

arendamisega ning need ei tohiks mõjutada üldist energiaalast vastupanuvõimet;

7. soovitab lisada strateegiasse järved ja muud mageveest sõltuvad elupaigad koos jõgede, üleminekuvete ja põhjaveega, mis on ELi veemajanduse kriisivalmiduse alaste jõupingutuste olulised komponendid;

8. rõhutab tungivat vajadust parandada kriisihoiatussüsteeme seoses raskete veeõnnetustega ning tõhustada ennetusmeetmeid;

9. kutsub komisjoni üles esitama Euroopa kliimamuutustega kohanemise kava, mis sisaldab konkreetseid seadusandlikke ettepanekuid ja meetmeid, eelkõige seoses taristu vastupidavuse, veemajanduse ja looduspõhiste lahendustega, seades samal ajal esikohale vähekaitstud kogukondade kaitse, et muuta EL vastupidavamaks ja juhtivaks eeskujuks;

10. kordab, et juurdepääs puhtale ja ohutule joogiveele ning sanitaartingimustele on inimõigus; rõhutab, et see õigus tuleb ühemõtteliselt tagada, nii et kõigil, sealhulgas saarte ja äärepoolseimate piirkondade elanikel, on juurdepääs taskukohastele ja kvaliteetsetele veeteenustele;

11. rõhutab, et kellelegi, olgu see siis avalikes kohtades või eraettevõtetes, ei tohiks keelata juurdepääsu olmevõrgust saadavale veele, kui see on kättesaadav;

12. märgib, et tööstuses ja põllumajanduslikul tootmisel on vaja vett lõpptoodete tootmiseks või tootmistegevuse toetamiseks, kusjuures kasutatava vee kogus sõltub tegevuse liigist; rõhutab asjaolu, et Euroopa konkurentsivõime ja strateegilise autonoomia tagamiseks on vaja vett arukalt kasutavat ühiskonda, kus tehnoloogia ja andmetega edendatakse ringmajandust, soodustades kestlikke ja tõhusal veekasutusel põhinevaid tavasid; kutsub kõiki asjaomaseid osalejaid üles kiirendama üleminekut tõhusa veekasutusega ja ringluspõhisele tööstusele ja põllumajandusele, edendades uuenduslikke lahendusi, sealhulgas digitaalseid vahendeid ja tehnoloogiat, ressursside taaskasutamist, vee taaskasutamist, taastuvenergia tootmist, taristut, looduspõhiseid lahendusi ja kaasavaid juhtimismehhanisme, ning investeerides nendesse;

13. nõuab tungivalt, et komisjon integreeriks veemõõtme ELi sise- ja välispoliitika valdkondadesse ning peavoolustaks selle sektoriülese lähenemisviisi kaudu, et tagada veemajanduse kriisivalmiduse, veega kindlustatuse ja vee kestliku kasutamise lõimimine Euroopa poliitika struktuuri; kutsub eelkõige komisjoni üles viima sotsiaal-majandusliku ja keskkonnamõju hindamise raames läbi iga reguleeriva meetme, sealhulgas energiavaldkonna meetme veega seotud hindamist; rõhutab, et iga ELi poliitikameetme ning ELi rahastatavate projektide ja taristu võimaliku mõju hindamine veevarude hulga, kvaliteedi ja kättesaadavuse seisukohast tagaks, et

veemajanduse kriisivalmidus on poliitika kujundamise ja rakendamise oluline osa, ning tooks seega kaasa paradigma muutuse nii, et vee piiramatu ressursina käsitlemise asemel tunnustatakse selle olemuslikku väärtust inimkonna ning ELi ökoloogilise ja sotsiaal-majandusliku olukorra ja konkurentsivõime jaoks;

Veekasutuse tõhusus

14. rõhutab, et tõhus veekasutus on ELi veevarude säilitamiseks hädavajalik ja peaks olema ELi peamine eesmärk; nõuab sellega seoses, et vähendataks veenõudlust, tegeledes muu hulgas lekete ülemäärase tasemega, investeerides teadusuuringutesse ja uuenduslikesse lahendustesse, ajakohastades tööstus- ja tootmisprotsesse, uuendades veetaristut, hallates veevarusid ja tippnõudlust kestlikult, seades kasutusviise tähtsuse järjekorda ning tagades, et tõhusam veekasutus toob kaasa nii magevee kogutarbimise vähenemise kui ka vee kättesaadavuse suurenemise veestressi all kannatavates piirkondades kohalikul ja piirkondlikul tasandil; usub, et esmatähtsaks tuleks pidada piirkondi, mida mõjutab pikaajaline põud ja kõrbestumine;

15. nõuab sellise õigusraamistiku loomist, millega kehtestataks vesikonna tasandil valdkondlikud veekasutuse tõhususe ja veevõtu eesmärgid, mis põhineksid vee kättesaadavuse ja kliimariskide ajakohasel hindamisel, mis hõlmab vee hindamispõhimõtet, mille puhul võetakse arvesse ökosüsteemi teenuseid ja pikaajalist kestlikkust, ning mis hõlmaks kogu veekasutust, sealhulgas tööstust, energeetikat, põllumajandust, avaliku sektori asutusi ja kodumajapidamisi; rõhutab asjaolu, et need eesmärgid peaksid olema kõrged, kuid samas kohandatavad, võttes arvesse iga liikmesriigi konkreetseid asjaolusid ja juba tehtud edusamme, et tagada jätkuvad jõupingutused tõhususe suurendamiseks kõigis piirkondades; rõhutab, kui tähtis on kõigis liikmesriikides ja sektorites kasutada tõhusaid ja ühtseid andmekogumistavasid, sealhulgas uuenduslikku tehnoloogiat, ning reaalajas andmete kogumise punkte, et suurendada veetarbimise läbipaistvust; rõhutab vajadust hinnata asjakohaselt veekasutuse keskkonna- ja sotsiaal-majanduslikku mõju; rõhutab, et toidutootmise strateegiline tähtsus ei tohi ohtu sattuda; rõhutab, et teadus, teadusuuringud ja tehnoloogia on vee kasutamise tõhususe ja veevarude majandamise ning ringmajanduse seisukohast olulised; nõuab, et loodaks ja edendataks uusi nutikaid ja suure jõudlusega niisutussüsteeme, vihmavee kogumise ja vee taaskasutuse süsteeme ning veesäästlikke kastmissüsteeme;

16. kordab vajadust töötada välja ühine ELi metoodika veekasutuse tõhususe ja veevõtu eesmärkide seadmiseks, et tagada olemasolevate taastuvate veevarude kestlik kasutamine veevarude integreeritud majandamise raamistikus, milles võetakse vee, energia, toidu ja ökosüsteemide vahelise seotuse alusel nõuetekohaselt arvesse ka muid seoseid peale veesektori, võimaldades seega otsustajatel ja

majandustegevuses osalejatel kavandada vajalikke investeeringuid, et tagada veevarustuse kindlus üha kestlikumal viisil, võttes samal ajal nõuetekohaselt arvesse asjaomaste veekogude omadusi;

17. nõuab, et kõigis sektorites tehtaks riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil tihedat koostööd energia- ja veevarude integreeritud kavandamisel ja seotud tehnoloogia valdkonnas, sealhulgas kõigi sidusrühmade vahel, et luua mehhanismid vee- ja energiapoliitika sidususe tagamiseks;

18. kutsub komisjoni üles esitama terviklikku poliitikat kestliku veemajanduse kohta tööstuses, mille aluseks on vähendamine, korduskasutamine, taaskasutamine ja ringlussevõtt, keskendudes muu hulgas tõhusa veekasutusega ja ringluspõhise tehnoloogia kasutamisele, vee ringlussevõtule, saasteainete vähendamise strateegiatele ja suletud ahelas ringlussevõtmise edendamisele;

19. tuletab meelde, et kasvav veenappuse oht ohustab Euroopa konkurentsivõime edendamise seisukohalt olulisi tööstusharusid ja projekte, sealhulgas pooljuhte, andmekeskusi, saastevaba vesinikku ja elektrisõidukite akude tootmist; märgib, et need tööstusharud seisavad üha enam silmitsi survega vähendada oma keskkonnamõju ja parandada veevarude tõhusust, sealhulgas nii otsest kui ka kaudset veekasutust; kutsub liikmesriike üles toetama veemahukaid tööstusharusid tõhusa veekasutuse kavade koostamisel, mille eesmärk on vee säästmine, taaskasutamine ja ringlussevõtt, veereostuse vältimine ja tõhusa veekasutusega tehnoloogia rakendamine; kutsub komisjoni üles lisama kõikehõlmavaid veemajandusstrateegiaid asjakohastesse ELi tööstuspoliitika meetmetesse ja valdkondlikesse üleminekujuhistesse, pöörates erilist tähelepanu strateegilistele veemahukatele sektoritele;

20. rõhutab, et teadmised, andmed, teadusuuringud ja tehnoloogia on tõhusa veekasutuse puhul keskse tähtsusega; nõuab, et liikmesriikidele antaks piisavat rahalist ja tehnilist toetust, et rakendada tõhusaid veemajandusmeetmeid, sealhulgas uuendusliku ja kaasaegse tehnoloogia abil;

21. väljendab heameelt ELi põllumajanduse tulevikku käsitleva strateegilise dialoogi lõpparuande soovituste üle, milles rõhutatakse, et loodusvarade, eelkõige vee tõhusama kasutamise edendamiseks tuleb laiendada kestlike põllumajandustavade ja uute ärimudelite kasutamist;

22. nõuab üleminekut kestlikumale ja konkurentsivõimelisemale põllumajandusmudelile, mida toetab kestlike tavade ja uuenduslike lahenduste rakendamine, millega edendatakse elurikkust, vähendatakse keemilisi lisandeid ja võimaldatakse veevarude tõhusat majandamist ning mis hõlmavad looduspõhiseid lahendusi, taastavat majandamist, arukat täppisniisutustehnoloogiat, digitaalseid seiresüsteeme, täiustatud töötlemismeetodeid ja arukaid

veejaotusvõrke, mis optimeerivad tarbimist ja ennetavad veevarude kahanemist ning aitavad tagada jätkuvat tootlikkust, võimaldades samal ajal vähendada põllumajanduses reostust, kasutada tõhusalt pestitsiide ja väetisi, parandada hüdroloogilist tsüklit, suurendada põhjavee taastumist ja kohaneda väiksema veekasutusega; leiab, et tehnoloogilised lahendused võivad hõlmata ka meetmeid, mis suurendavad veevõttu, imendumist ja säilitamist põllumajandussüsteemides, mis on üha sagedasema põua ja tugevate vihmasadude tõttu eriti olulised;

23. juhib tähelepanu sellele, et uuenduslikud niisutuslahendused ja -tavad võivad suurendada põllumajanduses veekasutuse tõhusust, tagades majandusliku eelise ja vähendades samal ajal keskkonnakoormust; märgib, et põllumajandustootjatel ei ole üldiselt piisavaid vahendeid ega stiimuleid, et saada teavet põllukultuuride veekasutuse, niisutuse tegeliku kasutamise, eri veemajandustavade korral põllukultuuride saagikusele avalduva mõju ja seega veekasutuse praeguse tõhususe taseme kohta põllumajandusettevõttes; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles stimuleerima uuenduslike niisutuslahenduste, nagu tilkkastmine, kasutuselevõttu ja toetama nende hooldust, et võimaldada veetaseme aktiivset haldamist ja veevarude tõhusat kasutamist, ning edendama pidevat teadmiste vahetamist, nii et kõik asjaomased sidusrühmad saavad jagada suuremat vastutust kogu veevarustusahelas;

24. tuletab meelde, et toitainete, näiteks nitraadi ja fosfaadi kasutamine on toidutootmiseks hädavajalik, kuna ilma nende kasutamiseta ei oleks see tegevus võimalik; soovitab paremini arvesse võtta toitainete ringlust põllumajanduslikus tootmises ja ära kasutada asulareovee väärtust; nõuab, et tehtaks rohkem uuringuid toitainete tulemusliku kasutamise valdkonnas ja arendataks toitainete taaskasutamise tehnoloogiaid, et vähendada liidu sõltuvust imporditud toorainest; tunnistab veest saadavate toitainete taaskasutamise suurt potentsiaali ja kutsub liikmesriike üles toetama põllumajandussektorit, et optimeerida toitainete tarbimist selles sektoris, sealhulgas reoveepuhastitest saadud taaskasutatavate ressursside (nitraatide ja fosfori) kasutamise kaudu; kutsub komisjoni üles esitama toitainete majandamise lõimitud kava, et tulemuslikult käsitleda väärtuslike põllumajanduslike sisendite kadu, toitainete ringlussevõttu, toitainetega saastumist ja ebatõhusust toitainete ringluses; nõuab, et orgaanilistest allikatest pärit fosforit kasutataks nõuetekohaselt ja ohutult ning julgustataks

investeeringuid selle taaskasutusse ja toitainete ringmajandusse vastavalt komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse väljaandele[63];

25. rõhutab, et kehtiv nitraadidirektiiv vajab läbivaatamist, kuna vananenud sätted toetavad kunstväetiste kasutamist orgaanilise sõnniku asemel; nõuab, et nitraadidirektiiv vaadataks enne käesoleva aasta lõppu kiiresti läbi ja seda muudetaks, et edendada toitainete ringmajandust;

26. rõhutab kooskõlas lõpparuandega, mis käsitleb strateegilist dialoogi ELi põllumajanduse tuleviku üle, et on vaja toetada üleminekut piirkondlikult kohandatud põllumajanduskultuuri- ja seemnesortidele ning teistsugustele, väiksema veevajadusega ja põuakindlamatele põllumajanduskultuuridele, samuti vajadust toetada sobivate mullamajandamistavade kasutuselevõttu; leiab, et uute liikide aretamisega seotud teadusuuringuid ja tehnoloogilist arengut on vaja rohkem toetada, et mitmekesistada toiduainete tootmist ja pakkumist ning parandada nende kvaliteeti, tõstes samal ajal inimeste tervise ja keskkonna kaitse taset; märgib, et veestressi ja kahjurite suhtes vastupidavamad taimesordid võivad aidata vähendada veekasutust ja vähendada põllumajanduskultuuride keskkonnajalajälge;

27. nõuab, et põllumajandustootjaid ja maakogukondi toetataks rahaliselt ja tehniliselt, eriti veestressiga piirkondades, et nad saaksid kasutusele võtta kestlikud maamajandamistavad, mis parandavad mulla ja vee kvaliteeti, aitavad kaasa elurikkusele ja leevendavad kliimamuutusi; rõhutab vajadust pöörata erilist tähelepanu piirkondadele, mis on eriti tundlikud mulla degradeerumise ja veenappuse suhtes;

28. tunnustab põllumeeste suuri pingutusi vee kvaliteedi parandamiseks ja rõhutab vajadust sobiva ajakava järele, et nende meetmete mõju saaks täpselt hinnata;

29. juhib tähelepanu põllumajanduse tootlikkust ja kestlikkust käsitleva Euroopa innovatsioonipartnerluse agrometsanduse fookusgrupi edule ja nõuab, et ELi ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) võrgustiku kaudu vahetataks jätkuvalt teadmisi ja kogemusi ning õpitaks üksteiselt;

30. märgib süsiniku sidumise ja vee kättesaadavuse vahelisi seoseid ning nõuab, et tagataks sidusus veemajanduse kriisivalmiduse strateegia ja süsinikupõllunduse skeemide vahel;

---

63 Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse teadus-ja poliitikaaruanne „Technical proposals for the safe use of processed manure above the threshold established for Nitrate Vulnerable Zones by the Nitrates Directive (91/676/EEC)“ (Tehnilised ettepanekud töödeldud sõnniku ohutuks kasutamiseks üle nitraadidirektiiviga (91/676/EMÜ) määratud lävendi nitraaditundlikes piirkondades), 2020.

31. kordab, et vee taaskasutuse määruse eesmärk on vähendada survet veekogudele ja sellega nähakse ette vee taaskasutamine pärast vee kasutusea pikendamist asjakohase puhastamise teel ning seeläbi säilitatakse veevarusid; rõhutab aga, et regulatiivsed, rahalised ja tehnoloogilised tõkked, sealhulgas taaskasutatava reovee majanduslik konkurentsivõime, riskijuhtimise planeerimine ja vastutuse jagamine, aeglustavad vee taaskasutuse levikut põllumajanduses; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma nii ELi kui ka kohalikul tasandil toetavaid poliitikameetmeid, mis ergutaksid vee taaskasutamist, võttes arvesse, kui oluline on kohandada reovee puhastamise ja kvaliteedi nõuded vee kasutusotsarbele; märgib, et puhastatud reovesi leiab väärtuslikke rakendusi ka eri tööstusprotsessides ja linnakeskkondades, aidates vähendada survet mageveevarudele ja säilitada joogivett; kutsub seetõttu komisjoni üles hindama vee taaskasutuse määruse kohaldamisala võimalikku laiendamist, et kehtestada ELi tasandil vee kvaliteedi miinimumnõuded vee ohutuks taaskasutamiseks tööstuslikel ja linnades kasutatavatel eesmärkidel;

32. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles määrama kindlaks reguleerivate ja rahaliste stiimulite süsteemid puhastatud reovee taaskasutamiseks veemahukates sektorites ning sihipäraselt rahastama reoveepuhasteid ja puhastatud vee jaotusvõrke ühendava taristu ehitamist; nõuab tungivalt ELi õigusaktide ühtlustamist, et kõrvaldada haldustõkked ning edendada ohutut ja tõhusat vee ringlussevõttu kõigis liikmesriikides; kutsub liikmesriike üles koostama riiklikke vee taaskasutamise ja säästmise kavasid, et ergutada valdkondadevahelist koostööd veemajanduses;

33. kordab, et vee taaskasutamine võiks niisutussüsteeme kasutavas põllumajanduses leevendada veevõttu jõgedest, järvedest ja põhjaveest; rõhutab asjaolu, et taaskasutatav vesi võib aidata kaasa baasäravoolude ja minimaalse veetaseme säilitamisele kuivaperioodidel;

34. rõhutab ehitussektori potentsiaali vee säästmisel, näiteks nutikate kasutajapõhise mõõtmise süsteemide, tõhusate hallveesüsteemide, olmereovee taaskasutamise või vihmavee kogumise abil; rõhutab, et hoonete energiatõhusust saab parandada veetõhususe abil, vähendades kasvuhoonegaaside heitkoguseid; kutsub liikmesriike ja kohalikke omavalitsusi üles ergutama uute hoonete veesäästlikkust; rõhutab sellega seoses, et linnaplaneerimisel tuleks arvesse võtta veesäästlikke tavasid; rõhutab asjaolu, et vihmavee kogumine ning vee tõhus kasutamine ja taaskasutamine võib parandada linnade kohanemist kliimamuutustega;

35. nõuab, et tööstuses ning energeetika- ja digisektoris mindaks üle optimeeritud jahutustõhususele ning alternatiivsetele jahutusmeetoditele, mis sõltuvad vähem veest, et tagada nendes sektorites oluline veesääst;

36. juhib tähelepanu asjaolule, et ehkki kodumajapidamised moodustavad 10 % ELi veetarbimisest, tuleb tõhustada ka kodust veekasutust; märgib, et tehnoloogilised veesäästulahendused on kergesti kättesaadavad ja võivad vähendada kodumajapidamiste veetarbimist, ilma et see vähendaks mugavust või nõuaks suuri investeeringuid; kutsub liikmesriike üles toetama tarbijaid üleminekul sellistele tehnoloogiatele ning suurendama tarbijate teadlikkust veetarbimisest ja tõhustusvõimalustest, lisades kodumajapidamiste tõhusa veekasutuse kogu ELi vee-, ehitus- ja tarbijapoliitikasse;

37. märgib, et teatavates liikmesriikides on vee lekkemäär torustikest suur ja see suurendab kodumajapidamiste veetarbimise osatähtsust; tervitab uue joogiveedirektiivi sätteid lekkemäärade kohta ja komisjoni käimasolevat tööd nende määrade hindamiseks ja läviväärtuste kehtestamiseks, mille ületamisel võetakse asjaomastes liikmesriikides meetmeid; kutsub liikmesriike üles kiiresti tegelema veevärgi leketega ning rakendama täielikult joogiveedirektiivi seire- ja aruandlusnõuded, et komisjon saaks 2028. aasta jaanuariks kehtestada lekete läviväärtuse; rõhutab vajadust ajakohastada linnade kestlikke niisutusvõrke, et piirata lekkeid ja vähendada nende veekasutuse jalajälge; kutsub liikmesriike üles teavitama avalikkust regulaarselt oma veevarustuse tõhususest ja tulemuslikkusest;

38. juhib tähelepanu asjaolule, et avaliku sektori organisatsioonidel on nende suuruse või avalikku sektorisse kuulumise tõttu märkimisväärne kasutamata veesäästupotentsiaal; usub, et avalik sektor peaks olema muudele sektoritele eeskujuks;

39. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles edendama hõlpsalt kättesaadavat ja tasuta teavet, koolitust, nõustamisprogramme ja teavituskampaaniaid, mille eesmärk on suurendada üldsuse teadlikkust veevarude kestlikust majandamisest;

40. soovitab avalike riigihangete raamistiku eeloleval läbivaatamisel arvesse võtta ka veetõhususe aspekte, näiteks veekao vähendamine ja vee taaskasutus;

Veereostus

41. rõhutab asjaolu, et ELi olemasolev veepoliitika raamistik käsitleb veevarude tulemuslikku majandamist ning magevee- ja mereökosüsteemide kaitset ja taastamist, kuid poliitika nõrk rakendamine ja jõustamine ning rakendusmeetmete ebapiisav rahastamine ja nõuetekohase kulude-tulude analüüsi puudumine vähendavad selle poliitika tulemuslikkust;

42. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles rakendama ja jõustama kehtivaid õigusakte, eelkõige veepoliitika raamdirektiivi ja selle tütardirektiive (põhjaveedirektiivi ja keskkonnakvaliteedi standardite

direktiivi), keskendudes eelkõige seire- ja aruandlusmehhanismide tugevdamisele, tagamaks, et kõik liikmesriigid rakendavad järjekindlalt nõutavaid veekaitsemeetmeid; tuletab meelde, et nende õigusaktide rakendamiseks on vaja piisavat rahastamist;

43. rõhutab, et pinna- ja põhjavee keemiline reostus ohustab veekeskkonda ning selle mõju avaldub veeorganismide akuutses ja kroonilises mürgistuses, saasteainete kogunemises ökosüsteemi ning elupaikade ja elurikkuse kaos ning mõjutab ka inimeste tervist;

44. nõuab, et kehtestataks kogu liidu kvaliteedistandardid PFAS-ainetele põhja- ja pinnavees; rõhutab, et asjakohaste direktiivide ajakohastamine on oluline, et kaitsta vee kvaliteeti ja saavutada veekogude hea keemiline seisund, nagu on ette nähtud veepoliitika raamdirektiiviga;

45. nõuab kindlalt, et tulevaste seadusandlike ja muude kui seadusandlike ettepanekute kontekstis ei seataks ohtu PFAS-ainete olulist kasutamist elutähtsates sektorites, nagu meditsiiniseadmed, ravimid ja tooted, mis on vajalikud kaksikülеminekuks kliimaneutraalsele ja digitaalsele majandusele; kutsub komisjoni üles tegema ettepaneku järk-järgult kõrvaldada – alustades tarbekaupadest – nn igavesed kemikaalid (PFAS-ained), mis on teaduslikult tõestatult seotud kahjuliku mõjuga inimeste tervisele ja keskkonnale, lubades nende kasutamist juhul, kui ohutuid alternatiive pole; rõhutab vajadust suurendada investeeringuid ning kiirendada samaväärsete ja ohutute alternatiividega seotud teadus- ja arendustegevust;

46. kutsub komisjoni üles tegema ettepaneku ajakohastada PFAS-ainete piirmäärasid joogivees, võttes arvesse viimaseid teaduslikke andmeid;

47. rõhutab, et tuleb kiiresti ja eelkõige tekkekohas tegeleda reostusega, mis pärineb ravimitest, bisfenoolidest, antimikroobikumiresistentsetest geenidest, püsivatest orgaanilistest saasteainetest ning muudest olemasolevatest ja uutest saasteainetest, ning seda reostust tulemuslikult seirata, samuti tagada kooskõla ELi nullsaaste eesmärgiga ja eesmärgiga tagada kõigi veekogude hea keemiline seisund;

48. kutsub komisjoni üles kaotama (õigus)lüngad, suurendades rahastamist ja jõustades olemasolevaid seadusi ning lõimides ringmajanduse põhimõtted, et leevendada reostust selle tekkekohas ja kaitsta veeökosüsteeme tulevaste põlvede jaoks; rõhutab asjaolu, et antibiootikumiresistentsete bakterite ja teatavate uute saasteainete probleemiga ei ole veel piisavalt tegeletud, mistõttu on vaja edasist innovatsiooni ja investeeringuid; rõhutab vajadust, et kõik sektorid rakendaksid kestlikke tootmisprotsesse ja ringmajanduse tavasid, ennetades saasteainete sattumist veesüsteemidesse;

49. tuletab meelde, et mikroplast võib sattuda joogivette mitmel viisil: alates äravoolavast pinnaveest (näiteks pärast vihma) ning lõpetades (nii töödeldud kui ka töötlemata) reovee, ühisvoolse kanalisatsiooni ülevoolude, tööstusreovee, lagunenud plastjäätmete ja õhusaastasadestisega; kutsub komisjoni üles esitama kooskõlas joogiveedirektiivi nõuetega joogivees sisalduva mikroplasti täieliku riskianalüüsi, töötades samal ajal pidevalt usaldusväärsete ja kindlate proovivõtu- ja analüüsimeetodite kallal, et asjakohaselt käsitleda selle uue saasteaine võimalikku ohtu inimestele tarbimiseks mõeldud veeallikatele;

50. rõhutab vajadust parandada magevee- ja merekeskkonna plastireostuse seiret ja reguleerimist, pöörates erilist tähelepanu mikroplastile ja ühekordselt kasutatavale plastile; ergutab komisjoni hindama praeguseid jõustamismehhanisme ja kaaluma täiendavaid meetmeid vee kvaliteedi kaitsmiseks;

51. kutsub sidusrühmi üles töötama välja ohutud veega kokkupuutuvad materjalid, asendama BPA ja teised bisfenoolid ning tagama vastavuse määrusega (EÜ) nr 1935/2004 toiduga kokkupuutumiseks ettenähtud materjalide ja esemete kohta[64] ja hiljuti vastu võetud sätetega, mis käsitlevad BPA, muude bisfenoolide ja bisfenooliderivaatide kasutamist (komisjoni määrus (EL) 2024/3190);

52. tuletab meelde, et asulareovee puhastamise muudetud direktiiv, mis kehtib alates 1. jaanuarist 2025, paneb seoses vee puhastamisega uued kohustused ravimi- ja kosmeetikatootjatele – nimelt peavad nad katma vähemalt 80 % mikrosaasteainete reoveest eemaldamise kuludest, et vähendada kahjulike ainete sattumist keskkonda; märgib, et on olemas erinevad arvud ja hinnangud selle mõju kohta ravimisektorile ning sellest tulenevalt ravimite kättesaadavusele ja taskukohasusele, ning kutsub seetõttu komisjoni üles viima läbi sellele sektorile avalduva mõju uue ja põhjaliku hindamise;

53. nõuab ELilt suuremat toetust kohalikele omavalitsustele reoveepuhastite ajakohastamisel ja vee taaskasutamise edendamisel, et saavutada kooskõla ELi nullsaaste eesmärgiga ja tagada, et asulareovesi aitab tulemuslikult kaasa vee heale keemilisele ja ökoloogilisele seisundile;

54. nõuab, et tehtaks rohkem seiret pestitsiidijääkide üle veekogudes ja jõustataks pestitsiidide kasutamise eeskirju, et leevendada nende mõju vee kvaliteedile; rõhutab vajadust suurendada rahalist toetust põllumajandustootjatele nende vähese sisendiga ja mahepõllumajanduslike tootmisviiside kasutuselevõtul, mis vähendavad sõltuvust keemilistest pestitsiididest ja väetistest, ning

---

64 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. oktoobri 2004. aasta määrus (EÜ) nr 1935/2004 toiduga kokkupuutumiseks ettenähtud materjalide ja esemete kohta, ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 80/590/EMÜ ja 89/109/EMÜ (ELT L 338, 13.11.2004, lk 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2004/1935/oj).

pakkuda põllumajandustootjatele ja teistele ettevõtjatele asjakohast koolitust ja sõltumatuid nõustamisteenuseid pestitsiidide kasutamise, tõhususe ja mürgisuse ning parimate tavade vallas;

55. nõuab kindlalt ringmajanduse põhimõtete lõimimist, et vähendada ohtlike kemikaalide kasutamist tööstusprotsessides; rõhutab vajadust täiendava rahastamise järele, et toetada tööstusharusid üleminekul puhtale tehnoloogiale, mis minimeerib veereostust[65];

56. tunnustab töödeldud reoveesetete rolli kohaliku ja ringmajandusliku väetiseallikana, mis aitab parandada mulla seisundit ja toitainete ringlussevõttu ning vähendab sõltuvust sünteetilistest väetistest; rõhutab, kui oluline on vältida PFAS-ainete, raskemetallide, mikroplasti ja muude kahjulike ainete sattumist kanalisatsioonivõrku, et võimaldada kvaliteetse reoveesette ohutut ja kestlikku kasutamist põllumajanduses;

57. kutsub komisjoni üles lisama Euroopa veemajanduse kriisivalmiduse strateegia lisasse ülevaate meetmetest ja kõnealuste eesmärkide saavutamise ajakava;

Kliimamuutustega kohanemine: üleujutused, põuad, veestressiga alad, katastroofideks valmisolek

58. nõuab, et kõigis uutes liidu seadusandlikes ja muudes kui seadusandlikes aktides võetaks arvesse kliimamuutustega kohanemist, et tagada selle lõimimine vee- ja maakasutust mõjutavatesse valdkondlikesse kavadesse ja poliitikameetmetesse; rõhutab sellega seoses vajadust karmistada kliimamuutuste vastu võitlemise raames kliimaeesmärke, nõudes samal ajal liikmesriikidelt, et need tagaksid, et kõik veekasutust mõjutavad kliimamuutustega kohanemise meetmed aitaksid saavutada veemajanduse pikaajalist ja paremat kriisivalmidust; kutsub komisjoni üles, et ta võtaks uusi seadusandlikke ja muid kui seadusandlikke ettepanekuid vastu võttes täielikult arvesse saarte, äärepoolseimate ja muude väga vähekaitstud, näiteks kõrbestumisest mõjutatud piirkondade konkreetset olukorda; palub komisjonil esitada tegevuskava praeguste ja käimasolevate seadusandlike ja muude kui seadusandlike poliitikameetmete, sealhulgas vee- ja maakasutust mõjutavate eesmärkide ja järelevalvenõuete kohta;

59. rõhutab vajadust kliimamuutustega kohanemise kohandatud meetmete järele Vahemere piirkonnas, mille ainulaadsed probleemid on näiteks pikaajalised põuad ja soolase vee sissetung mageveevarudesse;

---

65 Euroopa Keskkonnaamet, „Industrial pollutant releases to water in Europe“ (Tööstuslike saasteainete vetteheide Euroopas), Euroopa Keskkonnaameti veebisait, 30. mai 2024, https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/industrial-pollutant-releases-to-water.

60. rõhutab saarealade eriprobleeme, mis tulenevad joogivee nappusest, ja nõuab sihipäraseid meetmeid saarte veevarude kaitsmiseks, sealhulgas vihmavee kogumise ja hoiustamise taristu parandamist ning alternatiivsete veeallikate kasutuselevõttu, täiustades samal ajal veevarude seire- ja majandamissüsteeme; kutsub lisaks liikmesriike üles võtma riiklikes kohanemiskavades paremini arvesse mägipiirkondi, et tulla toime mägipiirkondade veemajanduse eriprobleemidega;

61. kordab, et kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise lahendused ei tohiks kaasa tuua ökosüsteemide kahjustumist ja peaksid vältima nõudluse kasvu vee- ja energiamahukate tegevuste järele, vaid selle asemel tuleks seada prioriteediks energia- ja veetõhus innovatsioon ja tehnoloogiad, mille abil liikuda ressursitõhusama majanduse poole, kahjustamata selle tootlikkust, tagades samal ajal kõigile vee õiglase kättesaadavuse; juhib tähelepanu sellele, et kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise tõhusad lahendused peaksid olema kohandatud riigi oludele ning suurendama samal ajal konkurentsivõimet ja tootlikkust nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis; juhib tähelepanu, et selles kontekstis on võimalik sünergia uuenduslike energiatootmisviisidega, nagu päikeseenergia ja biogaas, mis võivad aidata ka suurendada põllumajandustootjate sissetulekut;

62. tunnistab, et veeringluse heaks toimimiseks, inimtegevuseks ning põudade ja veenappuse mõju leevendamiseks on oluline jätta vett loodusele ja vajalik säilitada terved magevee ökosüsteemid; rõhutab seoses magevee ökosüsteemide ja jõgede looduslike funktsioonide taastamisega, et praegustele teadmistele ja kogemustele tuginedes on oluline võimaluse korral kaotada n-ö vananenud, st kunstlikud tõkked, mis ei täida enam oma algset eesmärki või ei ole enam vajalikud; nõuab, et kehtestataks eriprogrammid jõesängide puhastamiseks ja säilitamiseks, tagades minimaalse veevoolu ning vähendades setete ja prahi kogunemist, mis võivad mõjutada vee säilitamise ja jaotamise võimekust;

63. nõuab kindlalt, et kuna kliimamuutuste mõju on muutumas püsivamaks, peab üleujutuste ja põudade ohjamisel täielikult arvesse võtma tekkivaid riske, sealhulgas muutuvaid ilmastikuolusid, näiteks suuremat sademete kogust, mis põhjustab vee üleliigsust; on veendunud, et vastuvõtlikkuse vähendamiseks ja kerksuse suurendamiseks, eriti kui võtta arvesse, et vee koguse aspekt muutub tähtsamaks, on hädavajalikud ühelt poolt seire ja andmete kogumine, valmisolek ning hädaolukorra- ja taastamismeetmed, võttes arvesse parema taastamise põhimõtet,[66] ning teiselt poolt kohandada ühiskondlikku ja majandustegevust; rõhutab sellega

---

66 ÜRO katastroofiohu vähendamise amet, „Build Back Better in recovery, rehabilitation and reconstruction“ (Parema taastamise põhimõte taaskasutamises, taastamises ja rekonstrueerimises), UNISDR, Genf, 2019.

seoses vajadust kliimakindlate looduspõhiste lahenduste ja taristu järele, mida arendades võetakse arvesse äärmuslike ilmastikutingimuste mõju, et tagada nende elujõulisus äärmuslike ilmastikutingimuste korral;

64. tuletab meelde, et 2007. aastal täiendati veepoliitika raamdirektiivi direktiiviga 2007/60/EÜ üleujutusriski hindamise ja maandamise kohta, mille eesmärk on kehtestada raamistik, millega vähendatakse üleujutuste kahjulikke tagajärgi inimeste tervisele, keskkonnale, kultuuripärandile ja majandustegevusele; märgib, et nende kahe direktiivi vastastikune kokkusobivus saavutatakse riskimaandamiskavade ja valglate üleujutusriski maandamise kavade kui lõimitud veemajandussüsteemi komponentide kaudu, mille puhul on koordineerimine väga oluline; tuletab meelde, et üleujutuste ennetamine on tihedalt seotud linnade haljasalade, mullakaitse strateegiate ja investeeringutega äravooluvõrkudesse;

65. rõhutab, et ELi valmisolekut veenappuseks ja põuaks saab oluliselt parandada, arvestades, et mitmes liikmesriigis puudub põuaohjekava[67]; kutsub liikmesriike ja vajaduse korral ka pädevaid piirkondlikke ja kohalikke omavalitsusi üles töötama välja selgelt määratletud vastutusaladega põuaohjekavad, eelkõige eesmärgiga tagada joogiveega varustamine ja toidutootmine ning lõimida digiteeritud seire-, kontrolli- ja varajase hoiatamise süsteemid, et toetada tõhusaid ja andmepõhiseid otsuseid kaitse-, reageerimis- ja kommunikatsioonimeetmete kohta; juhib tähelepanu vajadusele kehtestada ELi tasandil sätted põuaohjekavade kohta, mis oleksid sarnased üleujutusriski maandamise kavasid käsitlevatele sätetele;

66. nõuab kindlalt, võttes arvesse Euroopat mõjutanud arvukaid ilmastikusündmusi, nagu üleujutused, põuad ja tsüklonid, et ELil peab olema tugev mehhanism niisugustele kriisidele reageerimiseks, sealhulgas ja tsiviilelanikkonna hoiatamise ja abistamise süsteemid; juhib tähelepanu sellele, et digitaalne seire, asjakohaste andmete piisav avalikustamine ja varajase hoiatamise süsteemid on võtmetähtsusega, et töötada välja tulemuslikud põuaohje ja üleujutusriski maandamise kavad liikmesriikide tasandil; rõhutab lisaks, kui oluline on täielikult ära kasutada olemasolevaid ELi vahendeid, nagu Euroopa ja ülemaailmse üleujutusteabesüsteemi ning Copernicuse hädaolukordade ohjamise teenusesse kuuluva ülemaailmse üleujutuste seirevahendi üleujutusprognoose;

67. rõhutab, kui oluline on ELi elanikkonnakaitse mehhanism nende riikide abistamisel, keda on tabanud veega seotud katastroofid, näiteks üleujutused ja põuad; nõuab suuremat rahastamist, et tagada ELi elanikkonnakaitse mehhanismile piisavad ja suuremas mahus

---

67 Euroopa Komisjon: keskkonna peadirektoraat jt, „Stock-taking analysis and outlook of drought policies, planning and management in EU Member States“ (Põudasid käsitleva poliitika, planeerimise ja põuaohje inventuuri analüüs ja väljavaade ELi liikmesriikides – lõpparuanne), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2023.

vahendid selleks, et suurendada valmisolekut ja parandada suutlikkuse arendamist;

68. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suurendama kodanike valmisolekut veega seotud katastroofideks või kriisiks; rõhutab haridus- ja ametiasutustes ning ettevõtetes tehtavate teabekampaaniate ja näidisharjutuste tähtsust kodanike seas n-ö valmisolekukultuuri kujundamisel;

69. kutsub liikmesriike üles süstemaatiliselt uuendama ja täiustama oma veetaristut, sealhulgas joogivee- ja kanalisatsioonitaristut, samuti jõgede voolu reguleerivat taristut, ning investeerima heal taval põhinevatesse uuenduslikesse lahendustesse, mis muudavad veesüsteemid kliimamuutuste suhtes vastupidavamaks, tagades stabiilse joogiveevarustuse, võimaldades aegsasti avastada veekadu ning vähendades vee lekkeid ja raiskamist, optimeerides samas vee transpordi- ja hoiusüsteeme; rõhutab asjaolu, et uuendusliku veetaristu rahastamine on ebapiisav võrreldes kogu ELi investeerimisvajadustega; nõuab sellega seoses sihtotstarbelist rahastamist riiklikul, piirkondlikul või ELi tasandil, et tagada piisav rahastamine veekindla taristu arendamiseks, hooldamiseks ja ajakohastamiseks, edendada uuenduslikke lahendusi ja tehnoloogiaid ning tagada selle veetaristu pikaajaline kestlikkus;

70. peab kahetsusväärseks, et vaatamata ohule, mida kõrbestumine põhjustab vee kvaliteedile ja kättesaadavusele, mullaviljakusele ja toidutootmisele, ning vaatamata asjaolule, et 13 liikmesriiki on ÜRO kõrbestumise tõkestamise konventsiooniga seoses teatanud, et kõrbestumine mõjutab neid, ei käsitle komisjon kõrbestumist tulemuslikult ega tõhusalt; nõuab seetõttu tungivalt, et komisjon esitaks kooskõlas nõukogu 14. oktoobri 2024. aasta järeldustega kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua kohta ning täielikust mõjuanalüüsist lähtudes kogu ELi hõlmava ühtse tegevuskava kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua vastu võitlemiseks, mille eesmärk on suurendada vastupanuvõimet põua suhtes ja saavutada ELis 2030. aastaks maa degradeerumise neutraalsus;

71. nõuab põllumajandussektorile lisatoetust uute tehnoloogiate rakendamisel, et vähendada nõudlust vee järele, suurendades samas juurdepääsu veele, sealhulgas toetades vee säilitamist ja põhjavee taastamist; nõuab, et tagataks teadusuuringute tulemuste kättesaadavus (näiteks merevee magestamise kohta) ja hõlbustataks uuenduslike magestamislahenduste kasutuselevõttu; kutsub liikmesriike üles looma looduslikke veekaitsealasid, lähtudes ajakohasest hinnangust kliimariskidele, et kaitsta oma valgalal kriitilist veevaru, ning võttes arvesse nende kaitsealade loomise keskkonna- ja sotsiaal-majanduslikku mõju; juhib tähelepanu sellele, et niisugused looduslikud veekaitsealad täiendaksid veepoliitika raamdirektiivi nõuet, mille kohaselt peavad liikmesriigid kindlaks määrama joogivee võtmiseks kasutatavad veekogud, tagades, et need vastavad veepoliitika raamdirektiivi artiklis 4 ja joogiveedirektiivis

sätestatud eesmärkidele, ning tagaksid nende vajaliku kaitse; märgib, et sellised looduslikud veekaitsealad on mitmes liikmesriigis eri vormides juba olemas; rõhutab, et liikmesriikidele või kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele tuleks anda abi, et aidata neil looduslikke veekaitsealasid luua;

72. märgib, et säilitustaristu potentsiaal on näide veetootmissüsteemidest, mis on loodud parimate olemasolevate kulutõhusate meetodite abil, millel on väikseim keskkonnamõju, sealhulgas reovee taaskasutamise või vihmavee kogumise teel, et vähendada põudade ja üleujutuste ohtu, suurendada veega kindlustatust ning edendada ringluspõhisust, vee puhastamist ja taaskasutamist; usub, et veesäilitusrajatised võivad olla kasulikud vahendid, eeldusel et kohalikud või riiklikud ametiasutused annavad neile loa selgetel tingimustel, mille hulgas on kohalike põhjaveevarude suutlikkus sellist tegevust toetada ja veevarusid kasutavate põllumajandustootjate vajadus kohandada oma tavasid säästvamate tavadega, eelkõige veevajaduse ja vee kvaliteedi vallas; kutsub komisjoni üles kasutama olemasolevaid vahendeid, sealhulgas rahalist toetust, et ühtlustada seda lähenemisviisi liikmesriikides;

73. taunib niisugust ebaseaduslikku või tahtlikku veevõttu, mis tõenäoliselt põhjustab veekogudele olulist kahju; nõuab, et pinnaveekogude ökoloogilise seisundi või ökoloogilise potentsiaali või põhjaveekogude kvantitatiivse seisundi kaitsmiseks kohaldataks rangeid hoiatavaid meetmeid, sealhulgas kriminaalõiguse kaudu; märgib, et riikliku jõustamissuutlikkuse suurendamiseks on vaja täiendavalt toetada koolitamist ja teadmiste edasiandmist;

74. märgib looduspõhiste lahenduste olulist valdkondadeülest rolli planeedi kolmikkriisiga seotud probleemide lahendamisel ja loodusliku veeringluse taastamisel; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles seadma oma poliitikameetmetes ja soovitustes esikohale looduspõhiste lahenduste kasutuselevõtu, arvestades keskkonna- ja sotsiaal-majanduslikke mõjusid ning tagades seega veemajanduse kriisivalmiduse, näiteks märgalade ja turbaalade taasniisutamise, et suurendada põhjavee kättesaadavust ja ümbritseva pinnase niiskust, üleujutusalade taastamise ja kaitse, looduslikud veesäilitusmeetmed, taastaimestamise üleujutusevastase tõkkena ja vihmavee säilitamise, et suurendada vee kättesaadavust, eesmärgiga leevendada kliimamuutustega seotud riske ning toetada kogukondade, ettevõtete ja toidutootmise pikaajalist toimetulekuvõimet; rõhutab, et lisaks looduspõhistele lahendustele on vaja täiendavaid investeeringuid tehnilistesse lahendustesse, et tagada edukas kohanemine kliimamuutustega ja veemajanduse pikaajaline kriisivalmidus;

Rahastamine ja hinnakujundus

75. märgib, et looduspõhistel lahendustel ja looduslikel veesäilitusmeetmetel on potentsiaal taastada põhjaveetase ja toetada ökoloogilist vooluhulka, vähendades samal ajal veega seotud riske,

mis tulenevad veenappusest, üleujutustest ja põudadest; märgib, et üleujutusriski maandamisel ei saa looduspõhised lahendused tavaliselt asendada olemasolevaid lahendusi ja ei pruugi anda tulemusi kõige äärmuslikumate sündmuste puhul; juhib siiski tähelepanu asjaolule, et looduspõhised lahendused võivad suurendada hallvee taristu tõhusust ja kasutusiga, suurendades veeimamisvõimet, vähendades vee voolukiirust ja reguleerides tippvooluhulki; kordab sellega seoses, et looduspõhiste lahenduste tulemuslikkus oleneb kontekstist ja neid tuleb kohandada vastavalt kohalikule olukorrale; rõhutab sellega seoses, et ühte kõigile sobivat lahendust ei ole olemas;

76. rõhutab vajadust anda rahalist toetust kestlikele uuenduslikele meetoditele ja lahendustele, võttes samal ajal nõuetekohaselt arvesse avaliku ja erasektori partnerlusi;

77. rõhutab kliimamuutustega kohanemise kontekstis terve mulla tähtsust veega kindlustatuse ja veeringluse tagamisel; rõhutab, et muldade loomulikku veesäilitusvõimet tuleb parandada mulla tervise parandamise meetmete abil, vähendades süsiniku kadu, samuti veekogu tasandi meetmete abil, näiteks jõekallaste stabiliseerimine, sealhulgas nende loodusliku seisundi taastamise kaudu, ja põhjaveekihtide veesäilitusvõime taastamine;

78. märgib, et põhjalikult kavandatud metsamajandusmeetmed võivad parandada valgalade tervist, reguleerida veevoolu ning vähendada põua- ja üleujutusstressi, arvestades puude ja metsade tähtsat rolli veeringluse reguleerimisel, sest neil on võime puhastada vett, suurendada veevarude kättesaadavust ja parandada mulla veesäilitusvõimet; teeb ettepaneku, et seda tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta, kui komisjon koostöös liikmesriikidega töötab välja õnnetustele vastupidavusega seotud eesmärke, ning et seda tuleks arvesse võtta katastroofiohu juhtimise ja erandolukorra plaanide väljatöötamisel ja täiustamisel; rõhutab sellega seoses vajadust teadusuuringute, andmete kogumise, uuenduste ja rahastamise suurendamise järele, et toetada maa majandajaid keskkonna stressitegurite (põua, üleujutuste ja valgalade funktsiooni vähenemise) ennetamisel;

79. tunnistab, et linnapiirkonnad on veega seotud kliimariskide, näiteks üleujutuste, veepuuduse ja kuumastressi suhtes üha rohkem vastuvõtlikud; nõuab, et linnade veemajanduse kriisivalmiduse planeerimine lõimitaks kliimamuutustega kohanemise strateegiatesse, sealhulgas investeeritaks haljaskatustesse, läbilaskvasse taristusse, vihmavee kogumise ja sademevee säilitamise süsteemidesse, samuti meetmetesse, mille eesmärk on suurendada rohe- ja sinialasid linnapiirkondades, et leevendada äärmuslikke ilmastikumõjusid ning vähendada riske inimeste elule ja varale; nõuab lisaks linnade veeteede säilitamist ja neile juurdepääsu taastamist;

80. rõhutab, et Euroopa veemajanduse kriisivalmiduse strateegias tuleks tagada piisav rahastamine avaliku ja erasektori allikatest, et toetada toimekindla veetaristu ajakohastamist, täiustamist, kohandamist ja hooldamist, kestlikku veemajandust, andmete kogumist, teadusuuringuid, tulemuslikku seiret, digiteerimist, oskuste täiendamist, looduspõhiseid lahendusi, uuenduslike veesäästlike tehnoloogiate arendamist ja kasutuselevõttu, ning et tagada keskkonnasäästlikkus ja sotsiaal-majanduslik kestlikkus kooskõlas uues Euroopa konkurentsivõime kompassis seatud eesmärkidega;

81. kutsub komisjoni üles looma tulevases mitmeaastases finantsraamistikus eraldi sihtotstarbelise fondi veemajanduse kriisivalmiduse tagamiseks; on veendunud, et vett arukalt kasutavate tehnoloogiate ja veeinvesteeringute toetamiseks tuleks luua konkreetsed rahastamismehhanismid Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi raames; on kindlalt veendunud, et vahepeal tuleks olemasolevates rahastamisraamistikes, sealhulgas Ühtekuuluvusfondis, seada vesi prioriteediks; rõhutab, et ELi rahastamismehhanismid peavad hõlmama sotsiaalse õigluse ja taskukohasuse kaalutlusi, eelkõige seoses veeteenuste osutamisega elanikkonnale, tagades toetuse liikmesriikidele ja kodanikele, kellel on suuremad rahalised piirangud ja konkreetsed olud, ning täites samal ajal veemajandusega seotud kohustusi; rõhutab, kui oluline on kohandada olemasolevaid veemajanduse ja muude sellega seotud maakasutusviiside rahastamise, toetuste ja rahastamisvoogude võimalusi, minnes vananenud tehnilistelt lahendustelt üle uuenduslikele ning looduspõhistele lahendustele või kasutades nende kombinatsiooni;

82. nõuab, et sihipäraselt suunataks rahalisi vahendeid raamprogrammi „Euroopa horisont“ ja EIP-AGRI kaudu väliuuringute tegemiseks erinevate viljelussüsteemide veekasutuse kohta; nõuab, et tunnustataks naiste rolli veepoliitikas ning määrataks konkreetne rahastus, et toetada nende juurdepääsu põllumajandusele;

83. tuletab meelde, et kuna kehtivas mitmeaastases finantsraamistikus puuduvad vee kohta sihtotstarbeline eelarverida ja siduvad rahastamiseesmärgid, siis see piirab ELi võimet suunata sihipäraseid investeeringuid olulistesse veemajanduse kriisivalmidust parandavatesse meetmetesse, sealhulgas taristu ajakohastamine, innovatsioon, kliimamuutustega kohanemise meetmed ja looduspõhiste lahenduste rakendamine, ja seeläbi suurendada ka ELi konkurentsivõimet, kuna puudulik veebilanss paneb piirkondade majandusele lisakoormuse; märgib, et ELi äärepoolseimatel ja mägipiirkondadel ning saartel on eriti raske saada rahastamist või avaliku ja erasektori partnerlusi, et toetada kohalikke ja piirkondlikke investeeringuid veemajandusse ja taristusse;

84. rõhutab Euroopa Investeerimispanga (EIP) tähtsat rolli veemajanduse rahastamisel; rõhutab asjaolu, et EIP investeerib aktiivselt veesektorisse ja toetab seda; rõhutab, et EL peaks tegema

koostööd EIPga, et jagada parimaid tavasid, ning kutsub EIPd ja muid finantsasutusi üles tugevdama oma rolli uuendusliku ja kestliku veetaristu, parema kanalisatsiooni- ja joogiveetaristu ning digiteerimise rahastamisel, samuti üleujutusriski vähendamisele, erosiooni ennetamisele ja vooluveekogude taaselustamisele suunatud projektide toetamisel, pakkudes soodsaid tingimusi veealaste investeeringute tegemiseks;

85. nõuab tungivalt, et komisjon uuriks ja edendaks uuenduslikke rahastamismehhanisme, sealhulgas toetusi ökosüsteemiteenuste eest ja rohevõlakirju, tagades samal ajal selge reguleerimise ja kaitse turumoonutuste eest; kutsub EIPd ja muid finantseerimisasutusi üles seadma esikohale madalate intressidega laenud ja krediidi liikmesriikidele ning piirkondlikele ja kohalikele omavalitsustele, kes tegelevad suuremahuliste taastamisprojektidega, ning kehtestama erisätteid majanduslikult ebasoodsas olukorras olevate piirkondade toetamiseks;

86. rõhutab avaliku ja erasektori partnerluste tähtsust veeinvesteeringute rahastamise allikana; kutsub komisjoni üles ergutama erainvesteeringuid veesektoris, luues selleks toetava reguleeriva raamistiku, mis võib hõlmata kaasrahastamisvõimalusi ning avaliku ja erasektori partnerlusi, et edendada innovatsiooni, täiustada taristut ja tagada kestlikud veemajanduslahendused kõigis liikmesriikides; rõhutab siiski, et erainvesteeringute kaasamine ELi veesektorisse ei tohi kahjustada vee kui avaliku hüve ja avaliku teenuse staatust ning et tagada tuleb sektori pikaajaline kerksus ning kättesaadavuse, taskukohasuse ja kestlikkuse põhimõte;

87. kutsub liikmesriike üles võtma vastu juhtimisraamistikud, milles on selgelt määratletud sidusrühmade roll ja vastutus looduspõhiste lahenduste kavandamisel, rahastamisel ja rakendamisel; usub, et need raamistikud peaksid lõimima erinevatest allikatest, sealhulgas heategevuslikest annetustest ja erasektori partnerlustest pärineva rahastamise, tagades samal ajal väikesemahuliste, eelkõige kohalikul või piirkondlikul tasandil hallatavate projektide õiglase juurdepääsu ressurssidele;

88. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid käsitleksid oma eelarves veeaspekte ja parandaksid piirkondades ELi vahendite kasutamise haldamist;

89. rõhutab vajadust pakkuda omavalitsusüksustele rahalist ja tehnilist abi, et hõlbustada veevaldkonna õigusaktide järgimist;

90. ergutab liikmesriike kiirendama lubade andmist kestlikele ja uuenduslikele kerksa veetaristu projektidele, et neid projekte saaks pakiliste probleemide lahendamiseks kiiresti ellu viia;

91. märgib, et mitmes liikmesriigis kohaldatakse veeteenuste puhul vähe või üldse mitte kulu hüvitamise põhimõtet, mille kohaselt kõik veekasutajad osalevad proportsionaalselt ja tulemuslikult

veeteenuste kulu rahalises hüvitamises; kutsub liikmesriike ja nende piirkondlikke ametiasutusi üles rakendama kooskõlas veepoliitika raamdirektiiviga asjakohast veehinna poliitikat ja kohaldama täielikult kulu hüvitamise põhimõtet nii keskkonna- kui ka ressursikulude puhul; kutsub liikmesriike üles kulu hüvitamise põhimõtet kohaldades võtma arvesse pikki investeerimistsükleid ja tagama, et vajalikeks (re)investeeringuteks oleks piisavalt vahendeid;

92. rõhutab, et on oluline tagada, et vee hinnakujundus toetab pikaajalist veega kindlustatust, kajastades veekasutuse majandus-, keskkonna- ja ressursikulusid; ergutab liikmesriike ning pädevaid piirkondlikke ja kohalikke omavalitsusi tagama, et vee hinnakujundus oleks majanduslikult jätkusuutlik, sotsiaalselt õiglane ja edendaks tõhusat veekasutust ning et see kajastaks vee kättesaadavust eri liikmesriikides ja piirkondades, eelkõige veestressi piirkondades, tagades samal ajal taskukohasuse kodumajapidamiste ja väikeettevõtete jaoks; kutsub liikmesriike ning pädevaid piirkondlikke ja kohalikke omavalitsusi üles tagama läbipaistvad veehinnad ja suurendama teadlikkust veeteenuste väärtusest;

93. juhib tähelepanu asjaolule, et veemajandusega tegelevad pädevad riigiasutused mängivad liikmesriikide tasandil keskset rolli uute veemajanduse ja -kaitsekavade rakendamisel; kutsub seetõttu liikmesriike üles rahaliselt ja tehniliselt suurendama nende pädevate asutuste suutlikkust täita olulisemat võimaldavat ja nõuandvat rolli kestlikus ja tulevikukindlas veemajandus- ja hoiustamistaristus; usub, et liikmesriikide ja veemajandusasutuste edasiseks abistamiseks rakendamistöös tuleks kasutada ELi rahalisi vahendeid, näiteks õiglase ülemineku fondi;

Digiteerimine, julgeolek ja tehnoloogiline innovatsioon

94. rõhutab digiteerimise ja tehisintellekti potentsiaali ja vajalikkust veekogude ja veetaristu majandamisel ning seirel, samuti aruandluses ja eri geograafilisi voolutingimusi kajastavate andmete võrreldavuse tagamisel;

95. kutsub komisjoni, liikmesriike ja veeteenuse pakkujaid üles tähtsustama läbipaistvust ja digiteerimist kui veemajanduse aluspõhimõtteid eesmärgiga edendada haldus- ja mõõtmisandmete kasutamist, et tugevdada seiret, hindamist, vastutust ja otsuste tegemist, samal ajal optimeerides ja lihtsustades aruandekohustust; nõuab digilahendustel põhinevaid veetehnoloogiaid, et hõlbustada vee kvaliteedi, lekete, kasutamise ja ressursside reaalajas, valimipõhist ja kaugseiret ning aruandlust; nõuab, et avaliku sektori vahendeid ja kulutusi kasutataks selles valdkonnas tõhusamalt; tunnistab, et uuendusliku digitehnoloogia laia kasutuselevõtuga peab kaasnema digioskuste koolitus;

96. rõhutab vajadust edendada vett arukalt kasutava ühiskonna kujundamisel digiteerimist ja andmekeskseid lahendusi; rõhutab

vajadust töötada välja digilahendused veetarbimise jälgimiseks ja veevarude kasutamise optimeerimiseks kõigis sektorites; kutsub komisjoni üles andma koostöös liikmesriikidega rahalist toetust arukate veemajandussüsteemide rakendamiseks, keskendudes väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) vajadustele;

97. juhib tähelepanu, et veesüsteeme, sealhulgas veepuhastus- ja -jaotussüsteeme, peetakse riigi kriitilise tähtsusega taristuks ja julgeoleku tugisambaks ning seetõttu on need võtmetähtsusega ELi strateegilise autonoomia seisukohalt ja nõuavad suuremat kaitset ning et kommunaalteenused peavad suutma avastada füüsilisi ja küberohte ja -rünnakuid, neile reageerida ja neist taastuda; märgib, et suurema digiteeritusega kaasnevad uued nõrkused; juhib tähelepanu sellele, et ohu või rünnaku korral võivad veesüsteemi käitajad kaotada võime kontrollida vee voolu ja kvaliteeti või jälgida veesüsteemi tegelikku seisundit; nõuab, et vastuvõtlikkuse hindamine ja hädaolukorra lahendamise kava oleksid iga liikmesriigi veemajandussüsteemi lahutamatu osa; julgustab edendama teabe jagamist küberohtude ja toimingute kohta, et vahetada ettevõtjate vahel parimaid tavasid ning luua tehniliste turvameetmete, pädevuse ja teadlikkuse suurendamise ning teabevahetuse kaudu küberturvalisuse kultuur; juhib tähelepanu küberturvalisuse 2. direktiivi ja elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiivi meetmetele ja sätetele, mis võiksid aidata leevendada tekkivaid julgeolekuriske; kutsub komisjoni üles võtma juhtrolli ELi tasandi koordineerimisvormide tugevdamises ja tegema ettepanekuid tulemuslike vahendite kohta kavandatavas ELi kriisivalmiduse strateegias, et tagada õigeaegne valmisolek võidelda veekogusid ohustavate keskkonna- ja muude riskide vastu, mis seavad ohtu ELi üldise julgeoleku;

98. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suurendama naiste kaasamist veemajanduse kriisivalmidusega seotud otsustusprotsessi; nõuab, et kasutataks metoodikat, mis arvestaks tulemuslikult soopõhiseid vajadusi veevarustusprojektide elluviimisel, rakendades seire-, aruandlus- ja jälgimismehhanisme, mis kasutavad soo alusel rühmitatud andmeid ja näitajaid;

99. märgib, et paremad andmed ja andmeanalüüs on koos parima tava hindamise ning kõige kulutõhusamate ja mõjusamate meetmete kindlaksmääramisega keskse tähtsusega tõenduspõhisel otsuste tegemisel ja selliste väikeste veekvaliteedi muutuste kiirel kindlakstegemisel, mis võivad ohustada veekogusid;

100. rõhutab, et vaja on täiustatud, usaldusväärseid ja ristkasutatavaid andmeid veevarustuse, veenõudluse, vee jaotamise, kättesaadavuse ja kasutamise kohta ning et selleks tuleb luua andmepunktid; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid tõhustaksid andmete kogumist ja parandaksid andmete ristkasutatavust kõigil tasanditel, et toetada kehtivate veealaste õigusaktide rakendamist ning hõlbustada ringmajanduse ja vett arukalt kasutava tööstussümbioosi

strateegiaid; rõhutab asjaolu, et vee- ja energiatarbimise ning korduskasutuse ja ringlussevõtu võimekuse modelleerimisel saaks kasutada andmeid ja tehisintellekti;

101. kutsub komisjoni üles paremini tunnustama veesektori olulist rolli ELi konkurentsivõime toetamisel, edendades selleks teadusuuringuid ja innovatsiooni, samuti ettevõtlust ja talenti; rõhutab sellega seoses, kui oluline on suurendada innovatsiooni veesektoris; juhib tähelepanu, et seejuures võiks olla oma roll direktiivi 2010/75/EL alusel loodud Euroopa tööstuse ümberkujundamise ja tööstusheidete innovatsioonikeskusel, mis hindab tööstustehnoloogiate keskkonnatoimet ja kogub teavet uuenduslike tööstuskeskkonna tehnikate kohta; juhib tähelepanu ka olemasolevatele partnerlustele, näiteks teadusuuringute rahastamisprogramm Water4All;

102. usub, et innovatsiooni omaksvõtuks kõigil tasanditel, nii kohalikul kui ka riigi tasandil, on vaja luua ja arendada mitme sidusrühma platvorme; soovitab, et need platvormid kaasaksid laia osalejate ringi – avaliku ja erasektori ning kodanikuühiskonna ühendused –, et luua muutuste saavutamiseks partnerite koalitsioon; toetab teadmiste jagamist selle kohta, kuidas digitaalsed veetehnoloogiad võivad toetada kehtivate ELi veealaste õigusaktide rakendamist, samuti suutlikkuse suurendamist kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles laiendama vee valdkonna digioskuste ning teadus- ja arendusprogramme, sealhulgas koostöö kaudu ülikoolide, teaduskeskuste ja VKEdega;

103. tunnistab andmekeskuste kriitilise tähtsusega rolli digimajanduses; märgib murelikult, et tehnoloogia kiire levik võib põhjustada tehisintellekti tegevusega seotud veenõudluse olulist suurenemist, mis võib kahandada tehisintellekti lubatavaid keskkonnahoidlikkuse eeliseid, nagu ressursside optimeerimine ja süsinikdioksiidi heitkoguste vähendamine, ning rõhutab vajadust integreerida veetõhususe meetmed tehisintellekti projekteerimisse ja toimimisse; nõuab tungivalt, et komisjon käsitleks Euroopa veemajanduse kriisivalmiduse strateegias veevarude kasutamist info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) ning eelkõige tehisintellekti ja andmekeskuste poolt, eelkõige julgustades andmekeskusi taaskasutama töödeldud vett ning edendama tõhusamate kiipide ja komponentide projekteerimist, et vähendada jahutusvajadust; soovitab liikmesriikidel seada esikohale veemajanduse kriisivalmiduse strateegiad, mis käsitlevad andmekeskuste eriprobleeme, et tagada nii digitaalse kui ka keskkonnaalase tegevuskava kestlikkus;

104. tuletab meelde, et merevee magestamine on protsess, millega mere- või riimveest eemaldatakse sool, et muuta vesi kasutuskõlblikuks mitmel otstarbel, sealhulgas joogiveena, ja seetõttu on tegemist olulise tehnoloogilise lahendusega inimeste elatusallikana; märgib, et samal ajal on magestamine energiamahukas protsess ja keskkonnamõju minimeerimiseks tuleks ideaalis kasutada selleks

võimaluse korral taastuvenergiat; kordab, et magestamise käigus tekib kõrvalsaadusena soolvesi (kontsentreeritud soolalahus), mis tuleb nõuetekohaselt kõrvaldada, et vältida kahjulikku mõju merekeskkonnale; on seetõttu seisukohal, et pöördosmoosil või soojustehnoloogial põhinevat magestamist tuleks kasutada juhul, kui muud keskkonnasäästlikumad võimalused ei ole kättesaadavad või neid ei ole võimalik rakendada, eelkõige äärealadel ja saartel; rõhutab sellega seoses käimasolevat arendustööd uute tehnoloogiliste lahenduste, näiteks mikroobse magestamistehnikaga, mis pakuvad keskkonnasäästlikku ja uuenduslikku alternatiivi traditsioonilistele magestamismeetoditele, eelkõige puhta veega varustamiseks ja reovee puhastamiseks väikestes isoleeritud kohtades, kus puudub elekter;

105. rõhutab vajadust niisuguste tehnoloogiate nagu innovaatiliste magestamismeetodite suurema rahastamise ning sellealase teadus- ja arendustegevuse järele, et suurendada nende tehnoloogiate tulemuslikkust, kestlikkust ja laiendamist; nõuab, et uuritaks võimalusi selliste tehnoloogiate kasutamiseks põllumajanduses, et mitmekesistada veevõtukohti ja sel moel vähendada sektori vähest kaitstust veestressi suhtes;

106. märgib, et viimasel kümnendil on tehtud palju teaduslikke läbimurdeid vee töötlemise nutikamaks ja ringluspõhisemaks muutmisel ning need lahendused pakuvad võimalusi kasutada digilahendusi, tehisintellekti ja kaugseiret selleks, et tarbida vett tõhusamalt ja taaskasutada töödeldud reovett niisutamiseks ning veest saadud energia ja toitainete korduskasutamiseks;

107. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kõrvaldama siseturul regulatiivsed takistused, et hõlbustada uuendusliku biotehnoloogia ja biotootmislahenduste arendamist, laiendamist ja turule laskmist ning puhtama tootmise ja ringluspõhisuse edendamist;

108. nõuab, et rahastataks, arendataks ja lubataks kasutada taimekaitse ja väetamise uuenduslikke lahendusi, sealhulgas väiksema keskkonnamõjuga bioloogilise tõrje agente ja toimeaineid, mis on vajalikud õiglaseks üleminekuks kestlikumatele põllumajandussüsteemidele;

109. nõuab, et kehtestataks eriprogrammid jõesängide puhastamiseks ja säilitamiseks, tagades piisava veevoolu ning vähendades setete ja prahi kogunemist, mis võivad mõjutada vee säilitamise ja jaotamise võimekust;

Piiriülene ja rahvusvaheline koostöö

110. rõhutab vajadust tervikliku Euroopa veemajanduse kriisivalmiduse strateegia järele, mis edendaks piiriülest koostööd, ühtsemat andmete kogumist ja aruandlust, parima tava jagamist kohalike, piirkondlike ja riigi osalejate vahel, tagades kestliku veemajanduse ja ressursside õiglase jaotamise liikmesriikide vahel, ning ennetaks

selliste veeprobleemide nagu veenappuse ja üleujutusriski ülekandumist teistele liikmesriikidele;

111. rõhutab, et kliimamuutused kujutavad endast suurt ohtu veevarudele ja veeökosüsteemidele; märgib, et üleujutused ja veenappus ohustavad toidu ja veega kindlustatust ning elanikkonna tervist, mõjutades lõppkokkuvõttes sotsiaalset ühtekuuluvust ja stabiilsust; tunnistab, et veemajanduse kriisivalmidus on hädavajalik praeguste ja tulevaste tervise-, toidu-, energia- ja julgeolekukriiside ennetamiseks ning lahendamiseks; rõhutab, et veemajanduse kriisivalmidus edendab piiriülest koostööd vee valdkonnas, mis toimib rahu ja julgeoleku katalüsaatorina, sest riigid on omavahel seotud ühiste jõgede ja põhjaveevarude kaudu;

112. nõuab, et liikmesriigid teeksid rohkem piiriülest koostööd ühiste vesikondade ja põhjaveekihtide majandamisel ning vee kvaliteeti, reostust ja veetaset käsitlevate andmete tulemuslikul kogumisel ja jagamisel; soovitab luua piirkondlikud koostöökeskused, mis koordineeriksid ühiste veemajanduse kriisivalmiduse strateegiate rakendamist, võttes arvesse iga territooriumi kliima-, sotsiaalseid ja majanduslikke probleeme;

113. nõuab tõhustatud rahvusvahelist koostööd, sealhulgas vesikondade tasandil, et tegeleda kasvava veekriisiga, tagada puhas ja kvaliteetne vesi, edendada kestlikku veemajandust ning rakendada uuenduslikke veetehnoloogiaid, sealhulgas looduspõhiseid lahendusi; nõuab piiriülese koostöö kinnistamist operatiiv-, taktikalisel ja strateegilisel tasandil;

114. nõuab, et algatataks piiriülesed projektid Interregi ja muude ELi fondide raames, et parandada piirkondlikku koostööd veevarude majandamisel, keskendudes eriti vee õiglasele jaotamisele sektorite ja liikmesriikide vahel;

115. rõhutab vajadust tugevdada ELi seiresuutlikkust digiteerimise ja tänapäevatehnoloogiate, sealhulgas satelliitseire ja reostuse reaalajas jälgimise kaudu, mis on piiriülese reostuse ennetamiseks ja ohjamiseks hädavajalikud;

116. kutsub komisjoni üles võtma konkreetse diplomaatilise ülesande, et lahendada veega seotud konfliktid, edendada veepoliitika alast koostööd ning kaitsta veeallikaid ja -süsteeme, eriti relvastatud konfliktide käigus ja piiriüleses kontekstis;

117. nõuab tungivalt, et EL juhiks veeökosüsteemide kaitsmiseks ja taastamiseks tehtavaid rahvusvahelisi jõupingutusi kooskõlas säästva arengu kuuenda eesmärgiga, mis käsitleb puhast vett ja kanalisatsiooni;

o

o o

118. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.